

Taxa postala
platite in numerar
No. 224.716-928

Ara 5 lej

SDE

40.10. holland forint
francia frank 6.65,
ona 5, pengő 29.30,
3, shilling 23.72,
oty 19.50.

6 frank 6.60, dollár
6, lira 32.90, cseh ko-
23.69, márka 39.90,
dinár 3.

orint 206.70, dollár
20.06, lira 26.78,
pengő 90.02 1/2, di-
loty 57.35, shilling

rdetésech

4 Lej
8 Lej
40 Lej
3 Lej
6 Lej

feladott apróhird-
drágább. Díj előre
rtóbellyel ellátott
ket továbbítunk.

elmébe. Legujabb
szformáció villannyal
—8 hónapig megtartja
rséget felelőség mel-
tője Mussa Gyula, St.

áratu, parkettes buto-
lett hálóval Calea Re-
7, földszint utolsó ajtó.

jövedelmező, 10 évi
mas helyen fekvő 2 szob-
ház olcsón eladó. Cím

vendéglősök, cukrászok
téli almát, diót, geszt
szállít a Berger cuk-
ról.

rást a legkényesebb
előlé méret után olcsó
DE" gyermekruha szal-
lás, Str. Surdu v. Ká-
egáll.

áratu, parkettes buto-
lett hálóval, Calea Re-
földszint, utolsó ajtó.

német, jó francia, m-
egyetemi hallgató v-
társalgást ellátás-
im a kiadóban.

akadémiát végzett rom-
ány keres irodai elhely-
tákat adna román nyel-
kából. Cím a kiadóban.

romban nagy, szép ba-
pummellett bejárattal, m-
ttal.

lakótársat keres külfö-
torozott szobához. Cím

utorozott szoba folyó-
udvarral, kapualatti
Érdeklődni Bernáth
óf Kun ucca) 1.

e kizárólag Mandelb-
Regele Ferd. 20. szob-
klámárak: Pézsmabun-
zilbunda 5500 lejtől, m-
nutriat 3500 lejtől. V-
nélkül kérem meggyőző-
dést.

elő kaucióval felvéte-
Reg. Ferdinand 33.

b izlésnek megfelelően
uriaházakhoz ajánlko-
főzsefné, Str. Petru B-

ció! 26-án, szombaton
veréses kerülnek: buto-
stmények, disztárgyak.
(Petőfi ucca) 3.

akornokot magyar, né-
ndással, jó kézírással
omos" jeligére a kiadó

Az U
és I

Cikkei
forrás

Kézirat
megörze

Dr. Bánáseter Robert

Budapest

Disztár 2 II e 8

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Baron L. Pop (volt Brassai
ucca) 10. szám. Telefonszám: 9-77
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Félévre . . . . . 600 lej
Negyedévre . . . . . 320 lej
Egy hónapra . . . . . 110 lej

KÜLFÖLDI
ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Egy évre 10 dollár
Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem)
Hirdetések tarifa szerint
vételnek fel

VILÁG TŰKRE

Kartell-Európa

Laval és Briand berlini látogatása lezajlott. A francia és német lapok megállapításai szerint a berlini találkozó formális megegyezés jött létre a francia és német államférfiak között a gazdasági együttműködésre vonatkozólag. Ez a megállapodás abban a pillanatban jött létre, amikor világszerte az a kérdés vibrál a levegőben: kibírják-e Európa, illetve a gazdasági világ idegei a lavinaszerű összeomlásokat; eltudja-e kerülni a világ az éles sikkban kirajzolódó katasztrófavonalat?

A berlini látogatás alkalmával ez a kérdés volt a megbeszélések magva. És ezzel kapcsolatosan Laval kész javaslatokat terjesztett a német államférfiak elé. Ezekben a javaslatokban Franciaország céltudatosan, a legnagyobb elhatározottsággal, a szálakat egészen távoli pontokig is tervszerűen vonva össze érvényesítette a maga Európa-tervét.

E javaslatok a fölhalmozott francia arany politikáját szolgálják.

Mert, ha a francia arany volt része a font leromlásában, lesz része a font összeomlásának feltartóztatásában is. Franciaország ma ugyanis abban a helyzetben van már, hogy Angliával nem kell számolnia a kontinensen. Anglia nem tudja megmenteni az összeomlást az a Magyarország, amelynek gyáraiban angol tőke dolgozik.

Azt a pénzt, amelyet a bécsi Kreditanstalt összeomlásakor az Angol Bank hitelezett Ausztriának: — Franciaország kénytelen magára vállalni. Franciaország Európa-koncepciója, melyet Berlinben Lavalék előterjesztettek, nem máról holnapra szóló valami, de egy ország akarata arra, hogy a csatateren aratott győzelmet teljesen kiértékelve, stabilizálja magát a világban és a kontinenset, melynek pénzügyi leg, gazdaságilag, katonailag egyetlen igazi és hasonlíthatatlanul szuverén állama, a maga kedve szerint alakítsa át.

Az ut, melyen Franciaország az össz európai közösséget megvalósítani akarja, — valami egészen más, mint amiről eddig szó volt. — A francia terv nem azzal kezd a dolgot, hogy az államok, melyek ma drótvénnnyel zárkóznak el egymás elől, üljenek le egymással tárgyalni, építsék le mindazt, ami őket elválasztja: a külön nemzeti termelések határait, a vámszerkezetek lövészárkait és a fölszított nemzeti szenvedélyeket. Amit Franciaország akar, az tulajdonképpen: a magángazdaságok hatalmas kooperációja ország határokon át. *Ami végeredményben nem más, mint Kartell-Európa.*

Már májusban, a Népszövetség elé terjesztett memorandumát, melyben Európa-elképzelését foglalta össze, a terv propagálója: Rollin francia kereskedelmi miniszter, aki most a Népszövetség genfi ülészakán személyesen is kifejtette gondolatmenetét. Ez a terv azokhoz a gazdasági harcokhoz nyúl vissza, amelyeket a francia nehézipar a francia érc és a német szén közös munkabafogásáért folytatott. A francia terv érvelése szerint az államok magángazdaságai sokkal könnyebben találhatnak egymásra mint maguk az államok, amelyeknek vámrendsze-

A bukaresti sajtó messzemenő következményeket fűz Maniu és Bratianu, illetőleg Lupu és Averescu találkozásához

Argetoianu 25 milliárdos költségvetése. Kolozsváron tartja elnöki tanácsulását a nemzeti parasztpárt

Bucuresti. Bukarest, szeptember 28. (Az Uj Kelet tudósítójától). A fővárosi politikai körökben mély hatást tett egy Bazargicból érkező újabb politikai merénylet híre. Bazargicban, a Stefanof volt szenátor ellen elkövetett merénylet után most Pencof szenátorra került a sor, aki ellen az elmúlt éjszakán revolveres merényletet kíséreltek meg. Az éjszakai órákban egy autó halad el a Bulevardul Regele Ferdinandon, ahol Pencof hálósobájának ablakán. A lövés a szoba egyik szekrényében akadt meg és Pencofnak semmi baja nem történt.

Bazargicban a sorozatos merényletek óriási izgalmat keltettek. A bulgár lakosság ellen napirenden vannak a merényletek. A bulgár szervezetek hatósági támogatást kérnek.

Bucuresti. Bukarest, szeptember 28. Politikai körök még mindig a koncentrációs kormány lehetősége foglalkoztatja. A Lupta megállapítja, hogy Titulescu elnök leté alatt csak akkor lehet koncentrációt létrehozni, ha ebben Maniu is részt vesz, vagy pedig hozzájárul. A két politikus között olyan a viszony, hogy az kettőjük közötti együttműködés feltétlenül szükséges. A lap egyébként megállapítja, hogy nincs kizárva, miszerint Mironescu vezetésével fog megalakulni az új koncentráció.

Argetoianu 25 milliárdos költségvetése

A bukaresti sajtó élénken kommentálja Argetoianunak azt a kijelentését, hogy a költségvetést 25 milliárd lejre fogja redukálni. Ugy a Viitorul, mint a Lupta, megállapítja, hogy Argetoianu kijelentései felelőtlenek, mert 25 milliárdos költségvetést Romániában készíteni nem lehet. A 25 milliárdból 2 milliárdot speciális költségekre akar fordítani a kormány, marad tehát 23 milliárd, amelyből a belügyminisztérium büdzséje 7 milliárd, az államadóságok törlesztésére pedig 9 milliárdot kell fordítani. Fennmaradna tehát 4—5 milliárd lej, amelyből pedig nem lehet az ország többi szükségleteit fedezni.

Miből élnek a máramarosi zsidók?

Van Máramarosszigeten egy tanár, Vornicunak hívják és üres óráiban újságírással is foglalkozik. Többnyire zsidókról szokott írni Vornicu tanár ur, minnek tagadjuk, kevés szerettel. Már majdnem valamennyi bukaresti lapban irt őt, vagy hat épületes cikket a máramarosi zsidókról és mert a bukaresti lapokból úgy látszik kifogyott, most a kolozsvári Drumul Nou-ban fedezi fel a máramarosi zsidó életet.

Zsidókról írott cikkei során életében először félig objektív is volt Vornicu professzor. Azt írja, hogy a máramarosi falvak zsidósága szegényebb és nyomorultabb a parasztnál is. Nincs semmije sem. És a legtöbben abból élnek, hogy egy zsák hagymát, vagy két tojást vesznek és eladnak. Meg zsidó jótékony egyesületek könyöradományaiból.

Maga Vornicu professzor is megijedt az igazmondásától és rögtön felteszi magának a kérdést:

— És miből él még a máramarosi falvak zsidósága?
Meg is felel rá a maga módján:
— Felgyújtja a házat, hogy hozzájusson a biztosítási összeghez, de a tűz elhamvasztja a román parasztkot be nem

Dr. Lupu, aki Turnu-Severinben meglátogatta Averescu marsallt, onnan visszatérőben nyilatkozott a krajovali újságíróknak. A pártvezér kijelentette, hogy a helyzet súlyossága, amelyen a kormány távolról sem tud enyhíteni, teszi kötelességévé a felelőséggel bíró pártoknak, hogy mindent elkövetjenek a katasztrófa megelőzésére. A találkozás részleteiről nem nyilatkozhat, azonban annyit kijelenthet, hogy teljesen egységes az álláspontja Averescu marsallal a problémák megoldását illetően.

Délkelet-európai agrárantant

Lupu hangoztatva az agrárkérdések döntő jelentőségét, rámutatott ezután arra, hogy Bulgáriában a gyakorlati intézkedések következtében sokkal előnyösebb a mezőgazdák és mezőgazdaság helyzete, mint nálunk. Terve délkelet-európai agrárantantot létesíteni és e célból tárgyalni fog a tekintetbe jövő államok agráriusainak vezérével.

A lapok élénken kommentálják Lupu és Averescu találkozását és rámutatnak arra, hogy kapcsolatban Maniu és Bratianu György megbeszélésével a politikai helyzet kialakulása várható. A Curentul szerint mindezeknek a tárgyalásoknak és mozgólódásoknak a középpontjában Titulescu áll, aki a jövő hó közepe táján vissza akar térni. Addig aligha nem sikerül közös platformra hozni a pártokat és ebben az esetben — írja a lap — Titulescu meg fogja valósítani azt, amit áprilisban még korai volt, a nemzeti erőket egyesítését saját kormányában.

A Lupta értesülése szerint a nemzeti parasztpárt elnöki tanácsa nem Bukarestben, hanem Kolozsvárt tartja meg holnap vagy holnapután ülését. Madgearu már Kolozsvárra érkezett, holnap érkezik Mihaleche, Iunian és Popovici. Az elnöki tanácsnak ezenkívül tagja még Vajda volt belügyminiszter is. Ahhoz a tényhez, hogy a tanácsulást Kolozsvárt tartják meg, messzemenő következtetéseket fűznek és máris cáfolatot nyerne azok a hírek, amelyek az erdélyiek és regátiak közötti ellentétéről láttak napvilágot.

biztosított házait is.

— A román parasztkot — írja Vornicu — meg is fenyegették már a zsidókat, ha nem hagyják abba az önkéntes tüzeket, vagy őket is bedobják a tűzbe.

Ilyeneket ír Vornicu tanár ur és a kormány kolozsvári lapja minden olvasójának az okulására ki is nyomtatja az első oldalon. Vajjon azt hiszik, Máramaros tényleg olyan messzi van Kolozsvártól, hogy akármit lehet róla írni?

Milyen máramarosi tüzekről beszél Vornicu tanár ur? Csak nem a borsai tüzről? Azóta nem tudunk máramarosi tüzről. Vagy azt hiszi Vornicu tanár ur, hogy a máramarosi falvakban a zsidók csak úgy gyujtogathatnak és csak úgy szabadon felperzselhetik a saját és a szomszédos parasztkot házait, a csendőrmesterek pedig békésen pipáznak az egész színjátékhoz, mialatt a biztosító társaságok leszámlolják az ezreket?

Egyszer volt tűz Máramarosan, amelyről nem derült ki, hogyan keletkezett az is Borsán. De, hogy nem a zsidók gyujtották fel a házaikat, azt ugy-e Vornicu tanár ur is elismeri?

Csak nem akarja a tanár ur, hogy még egyszer tűz legyen Máramarosan? Miért ad akkor ilyen rossz tanácsokat a parasztkotnak . . . ?

reik, pártjaik parlamentjeik vannak. Elképzelhető az, hogy megkezdődik Európában a magángazdaságok országhatárokon átnyúló kooperációja és ezek a kooperációk végül felölelik az egész európai termelést. Hogy minden ami gyenge és kicsiny, beleomlik ezek be az óriási, országokon átnyúló termelő és eladó szervezetekbe, melyek szabályozzák a nyersanyagok árait, a kész termékek eladását, a munkát, a fogyasztást a forgalmat. Ha egyszer egész Európa keresztül-kasul lesz hálózva ilyen országhatárokon áttörő termelő közösségekkel, akkor szinte nem is kell külön folyamatokat megindítani arra, hogy kialakuljon valamely európai közösség, mert akkor szinte automatikusan beleérkezett Európa a vám unió állapotába.

Európa minden területén, ahol a francia befolyás súlyt helyez erre, tudatos munka folyik ennek a kartellnek a létrehozására. Francois Poncet, Franciaország új berlini követe, már Laval és Briand berlini látogatása előtt tervet dolgozott ki és fogadtatott el a francia minisztertanáccsal: a német-francia ipari antant megteremtésére.

Franciaország most hatalmas és sietős léptekben fogott hozzá az ipari antantok Európájának kiformalásához. A francia terv két vonalon tör a maga célja felé. Az egyik kombinációval már hetek óta foglalkozik a világ amióta Magyarország meglepő fordulatlaltal a francia orientációra volt kénytelen áttérni a másik újabb és meglepőbb.

Amit Franciaország akar, nemesak a dunamedencei népek gazdasági közössége.

A német-francia ipari antantnak terve nem más, mint a német-francia vámunió.

Mindaz, ami Európában ezen kívül van, kénytelen lenne hozzáigazodni ehhez a két hatalmas, végeredményben Franciaországon keresztül összefüggő gazdasági kooperációhoz. Olyan terv ez, mely felborítja a gondolkodásban mindazokat az elképzeléseket, melyek ott egy stabilizált Európáról forogtak. Franciaország aktivitása a Dunamedencében Kartell-Európa megteremtéséhez tartozik.

Nyilvánvaló, hogy Franciaországnak nem a katasztrófa, de olyan Európa kell, melyben módja és ideje lesz a mag elképzelése szerint megteremteni Európát.

Az Ariane, Claude Anet világhírű filmje a Select Mozgóban

Ujra nagy filmatrakcióban lesz része a kolozsvári közönségnek szeptember 30-án, amikor Claude Anet világhírű regényének, az Ariane-nak filmváltozatát vetíti a Select Mozgó. Az Ariane egyike azon filmsodáknak, melyek bejárták egész Európát és mindenütt óriási sikert arattak. Az Ariane c. regény annakidején nagy vihart keltett irodalmi körökben, mert a regény, mely a mai orosz lány életét dolgozta fel, merész igazságaival a legkülönbözőbb kritikákat váltotta ki. A film talán még intenzívebben érzékelteti a nagy író intencióit.

A premier előtt a filmre még vizsgálatérünk.

— Pótdíjakat fog szedni a lengyel vasut a munkanélküli segélyezés céljaira. Varsóból jelentik: A lengyel minisztertanács a vasuti személy- és áruszállítási tarifákhoz pótdíjak szedését engedélyezte a munkanélküli segélyezés céljaira. A pótdíjak szedését október elsején kezdik meg.

— Kommunista zavargás Barcelonában. Barcelonából jelentik: A polgári kormányzó működése elleni tiltakozásul a kommunisták tüntető felvonulást rendeztek, amelyet rendőri beavatkozás után is megismételtek. A karhatalom gummibotjaival kergette szét a rendbontókat. Ötven le-tartóztatás történt.

Jön a Select Mozgóba:
ARIANE CLAUDE ANET közismert regénye nyomán,
a főszerepben: **ELISABETH BERGNER**

Miért küldték Palesztina zsidó főügyészét idő előtt nyugdíjba

Wedgwood ezredes antiszemizmussal vádolja Passfield lordot

London, szeptember 28. Az angol alsóház tegnapi ülésén Wedgwood ezredes interpellációt intézett Thomas gyarmatügyi miniszterhez. Megkérdezte, hogy Lord Passfield volt gyarmatügyi miniszter milyen okból küldte nyugdíjba idő előtt Norman Bentwich, Palesztina államügyészét és a Palesztina-kormány igazságügyi részortjának főnökét.

Thomas miniszter azonnal válaszolt a hozzáintéztet interpellációra és közölte, hogy Norman Bentwich nem tudott megbirkózni Palesztina egészen különös faji és politikai viszonyaival. Ez megnehezítette ottani pozícióját. Thomas miniszter hozzátette, hogy Bentwich egyéni képességei és jelleme semmi befolyással nem volt időelőtti nyugdíjaztatására.

A miniszter kijelentette továbbá, hogy a kormány Norman Bentwich számára felajánlott igen magas állásokat a gyarmatügyi igazságszolgáltatásban, Bentwich azonban visszautasította ezeket és kijelentette, hogy Palesztinán kívül nem vállalt semmiféle hivatalát. Bentwichnek erre a magatartására a kormány nem válaszolt mással, mint azzal, hogy nyugdíjazta-

tással visszavonta őt a palesztinai szolgálatból.

A miniszter e szavainál Wedgwood ezredes indulatosan felugrott helyéről s azt a kérdést intézte Thomas miniszterhez, vajjon Bentwichet nem-e azért nyugdíjazták, mert zsidó. Az alsóház „speakerje” azonban ezt a kérdést nem engedte feltenni, úgy, hogy Thomas miniszter nem is felelt reá.

Közvetlenül ezután Howard-Bury az ismert anticionista állott fel. Kijelentette, hogy a gyarmatügyi miniszterhez intézett kérdésből azt kellett következtetni, hogy Bentwichet ugyszólván kényszerítették arra, hogy nyolc évvel a nyugdíjaztatási kor előtt lépjen vissza hivatalától. Ez törvénytelen cselekedet volt, a kormány tehát inditatta érezte magát arra, hogy ennek a jogtalanságnak látszólagos törvényességet adjon. Ebből a célból a köztisztviselők nyugdíjaztatására vonatkozó rendelkezéseket megmáskította.

Bentwich esete egész Angliában élénk visszhangot keltett és számos újság erősen támadja emiatt a nemzeti kormányt.

Károlyi Imre gróf, az egyik legnagyobb magyarországi hitbizomány ura röpiratot irt a kapitalizmus összeomlásáról

Budapest, szeptember 28. Nincs nagyobb eseménye a mai magyar politikai életnek, mint gróf Károlyi Imre könyve, amelynek feltűnésteltető címe „A kapitalista világrend válsága” is elárulja, hogy ezáltal olyan problémákhoz nyult a magyar arisztokrácia egyik legaktívabb tagja, amellyel grófok nem igen szoktak foglalkozni. A könyv néhány nappal ezelőtt jelent meg és szinte páratlan hatást váltott ki a közönségből.

Károlyi könyvében azzal kezdi, hogy a

kapitalizmus történetében a maihoz hasonló válság még nem fordult elő. Igen élénken foglalkozik a kibontakozás problémájával is, szembeállítja a szocialista álláspontot a polgári állásponttal. Nézetét szerint helytelenül és igazságtalanul nevezték el a polgári társadalom köréből annyira felforgatóknak a szociáldemokratákat. Károlyi szerint nem szükségképp felforgató az, aki rombolás nélkül fokozatosan kívánja az emberiséget a fennálló kapitalista világrendből egy új, szerinte

MOST KEZDEM MEG ŐSZI SZEZÓN REKLÁM- ÁRUSÍTÁSOMAT:

Komplett férfi öltöny gyapju szövetből
Komplett férfi öltöny prima szövetből
Férfi bőrkabát
Férfi átmeneti kabát
Legprimább férfi gyapju terachcoat
Gyermek kabátok
Női szőrmegalléros kabátok

Lei 800.—
Lei 1150.—
Lei 1800.—
Lei 1100.—
Lei 2200.—
Lei 600.—
Lei 1150.—

Raktáron női, férfi, gyermekmodellek és szőrmebundák!

Massler Jakab "Fibra" lerakat

CLUJ, Piața Unirii 21.

Minden nőnek

vágya, hogy csinos és ruganyos maradjon

Járjon

PAP VERA mozgás- művészeti iskolájába

és teljesül a vágya. Mozdítást, ritmikusatorna és tánc. Gyógytorna. Kurzusok és magánórák gyermekek részére is. Esti tanfolyamok tisztviselők részére.

Calea Regele Ferdinand 59.

jobb világrendbe átvetelni. Ezzel szemben felforgatók voltak az orosz bolsevisták, akik erőszakos eszközökkel nyultak. Fejtegetései során itt megállapítja, hogy kommunizmust végeredményben minden szocialista akar, az államszocializmus is kommunizmus: eltérés csak a végcél elérésére használandó eszközöket illetően van.

Az egyik morális fegyverrel küzd: a meggyőzni akarással, a másik immorálisal, a megfélemlítéssel.

A hitbizományok és egyházak bírtok kisajátítása

A világválság problémájával is bőven foglalkozik, ezen a téren azonban nem mond semmi újat. Érdekes dolgokat mond azonban Károlyi a magyar viszonyokról. Erősen kritizálja a Bethlen-kormány működését, ebben se tud azonban följelle emelkedni annak az általános felfogásnak, amely ma már meglehetősen pregnánsan kialakult a magyar közvéleményben, — annál szenzációsabb azonban, amit ez a gróf, az egyik legnagyobb magyar hitbizomány ura, a hitbizományok kisajátításáról ír:

„Hosszulejárta kölcsön felvételén kívül csupán egy mód látszik erre lehetségesnek: a holtkezi javak, hitbizományok, egyházi bírtokok kisajátítása.” Ismertetve a kisajátítás tervét (a fizetendő kárpótlás igen alacsonyra szabott becsérték után, két százaléknál nem magasabb hozzáadéku állami kötvényekben volna kiadandó, melyeknek kamatozása esetleg csak egy-két év múlva kezdődne el) a következőket írja:

„A hitbizomány egy anakronizmus a mai világban, de az egyházi javak is azok. Egyetlen államban sem léteznek már, vagy legalább is távolról sem olyan mértékben, mint Európa egyik legelszűgényedtebb országában.”

„Sokan fogják talán erre az álláspontra a vallásellenesség bélyegét rásütni akarni. Pedig a vallásosság az egyházak gazdaságához, vagyonához semmi köze sincs. A keresztény vallásnak legkevésbé. Krisztus tanításába tudommal sehogyan sem magyarázható be az, hogy követői, tanításának közvetlen tolmácsai, földi javakban bővelkedjenek.

A vallásosság a papok eltartása, fizetése, a hívők dolga és kötelessége. A közoktatás pedig az államé.

Kisajátítandónak tartja Károlyi ezenkívül a szabadforgalmi nagybirtokoknak is azt a részét, amely egy bizonyos meghatározandó nagyságu területen van, mert ezek is anakronizmust jelentenek.”

Könyvének utolsó fejezetében részletesen foglalkozik Károlyi Imre azzal a problémával, hogyan térhet át az emberiség az egyik társadalmi rendről a másikra. Károlyi véleménye szerint a civilizáció értékei nem forognak veszélyben, ha ez az átmenet fokozatosan fog megtörténni.

Ha a polgári társadalom vezetői — írja Károlyi — a szociáldemokrácia megfontolt, emberséges és tisztességes gondolkodásu vezérével meg tudnának egyezni egy bizonyos fokozatos átmeneti programban, a termelési eszközök fokozatos szocializálásában, a magánvagyon limitálásában, az adózás kérdésében, stb., ha velük karöltve járnának el egy olyan átmenet létesítésére, amely minden társadalmi osztályra nézve elviselhető, akkor elképzelhető az új világrend ugy is, hogy az ne járjon a polgári társadalom kibírhatalatlan sanyargatásával és részleges kikapcsolásával.”

Könyvét azzal fejezi be, hogy ütött az „utolsó óra” és a polgári társadalom felkészül a változásra, amelyen a mai világunk át kell esni.

— Feuchtwanger: Jud Süß, diszvásonkötésben 130 lej. Utánvétellel küldi Lepage Cluj.

„Misztikus amely ma

Stelian Popescu ügyminis

Cluj-Kolozsvár. Kelet tudósítóját vénszék tárgya Madgearu volt pe re Stelian Popescu ter ellen. A két v óta halálos gyűlö kasszemet. Nemc de személyes elle rubb értelmében. cunál van. Az alaposan kihazn giát, hogy rende elterjedt sajtóor majom képében zolni És az Univ a hírek is, hogy szedte a nemzet éves kormányzás felét.

Stelian

Madgearu bep miniszter. A ko ra tüzte ki a mentek idejében nem lehet megta lent meg. A bu küldte az idéző Stelian Popescu található...

A bírák össze ugy-e bár? Nem szó. Még csak r lelkészről. A ker ságügyminiszter szerkesztője. K lyiség. A mag Pöpa indignáló A bíróság rövi deli a vádlott e Madgearu: a áll a magánvá tes cwikkeréne gyalóterembe b sütés. Legyint

Vagyo

— Tudtam, l Bukarestben v zonyitványt f tárgyalásra. M egy szó sem És ismét be llian Popescu

Kicsit gond

— Mint egy

— A feket madta őnt az

— Nem! A lam, hogy va parasztpárt k

Most felem ujjának eneg a következő

— En pedi zonyítsa be. ségem alatt megszaporod hogy nem a gaim nőttek

Be pé

Madgearu v hatással vol lenzéki sors ambiciótl politikus, ak mányzása a peni pénzüg vas és a kö fórumain is elragadta M mentumána zás utolsó vánvaló vol dasági hely valóra válta hullott reá

Most felt

Rég

Műfestés, vegytisztításban, úgy kivitel mint olcsóságban **CZINK** cég vezet!!!

Misztikus erők miatt nem lehet a forrásait a feketesznek megállapítani, amely ma is hőmpolyög

Madgearu volt pénzügyminiszter szenzációs nyilatkozata az Uj Keletnek a feketesz titkairól

„Mit tettem volna a feketesz ellen, amikor kontrakarizáltak intézkedéseimet“ — mondja Madgearu

Stelian Popescu az „Universul“ igazgatóját és volt igazságügyminisztert nem ismeri a bukaresti rendőrség

Cluj-Kolozsvár, szeptember 28. (Az Uj Kelet tudósítójától). A kolozvári törvényszék tárgyalóterme. Napirenden: Madgearu volt pénzügyminiszter sajtóbeszédében. Stelian Popescu volt igazságügyminiszter ellen. A két volt exellenciás már évek óta halálos gyűlölettel néz egymással...

Stelian Popescu: ismeretlen...

Madgearu beperelte a volt igazságügyminisztert. A kolozvári törvényszék mára tüzte ki a tárgyalást. Az idezők kimentek idejében. A tárgyalást azonban nem lehet megtartani. A vádlott nem jelent meg. A bukaresti rendőrség visszaküldte az idezőt azzal, hogy a keresett Stelian Popescu nevű ur nem volt megtalálható...

A bírák összenéznek. Egy kicsit furcsa, ugy-e bár? Nem holmi vagabundról van szó. Még csak nem is Dumitrescu borsai lelkészről. A keresett egyén: egy volt igazságügyminiszter. Egy hatalmas lap főszerkesztője. Közismert politikai személyiség. A magánvadász képviselőiben dr. Popa indignálódva mondja el mindezeket. A bíróság rövid tanácskozás után elrendeli a vádlott elővezetését.

Madgearu: a volt pénzügyminiszter, fellát a magánvadász asztala mellett. Jellegzetes cwikkerének ivergein megtörik a tárgyalóterembe belopozó bágyadt, ősz napütés. Legyint a kezével.

Vagyon helyett: adóssághalmozás

Tudtam, hogy nem fog eljönni. Pedig Bukarestben van. Legközelebb orvosi bizonyítványt fog maga helyett küldeni a tárgyalásra. Mert nagyon jól tudja, hogy egy szó sem igaz abból, amit rólam írt. És ismét be fog bizonyosodni, hogy Stelian Popescu nem más, mint rágalmozó.

Kicsit gondolkodik, aztán kiegészíti: — Mint egy közönséges rágalmozó! — A feketeszszel kapcsolatosan támadta őnt az Universul?

Nem! Általánosságban. Azt írta rólam, hogy vagyonot szereztem a nemzeti parasztpárt kormányzásának ideje alatt...

Most felemlék jobbkézét, hogy mutatóujjának energikus legyintésével huzza alá a következő mondatot:

— En pedig kérem Stelian Popescut, bizonyítsa be, hogy két és féleves miniszter ségem alatt vagyonom akár egy lejjel is megzaporodott volna. Az igazság az, hogy nem a vagyonom, hanem az adósságaim nőttek meg.

Beszélgetés a polgárrá vedlett pénzügyminiszterrel

Madgearura szemmel láthatólag igen jó hatással volt a hat hónap óta tartó ellenzéki sors. Valahogyan lehiggadt az az ambiciótól és energiától duzzadó fiatal politikus, aki a nemzeti parasztpárt kormányzása alatt az ország tulajdonképpen pénzügyi diktátora volt. A parlament ben és a közéleti megnyilatkozások egyéb fórumain is nem egyszer megesett, hogy elragadta Madgearut a túlfűtött temperamentumának heve. Különösen a kormányzás utolsó fázisaiban, midőn már nyilvánvaló volt, hogy álmát: az ország gazdasági helyzetének szanalását nem tudja valóra váltani. S mikor már bő áradatban hullott reá a panama-vadász zuhataga.

Nagy átalakulások előtt

Most feltűnően nyugodt és óvatos. Ke-

rüli a választ, ha mélyebbre vág az ujsáíró kérdése, aki a bírói tárgyalóteremből szállodai szobájába kísérte a volt minisztert.

— Mit gondol, miniszter ur, mit kellene tenni a pénzügyi helyzet megmentése érdekében?

— Erről most nem nyilatkozhatom. A nagy gazdasági és pénzügyi átalakulásoknak megfelelően módosítjuk a párt programját. Ebbe az új programba fogjuk majd beiktatni azokat az intézkedéseket, amelyeket mi szükségeseknek tartunk.

Nagy átalakulások? Mire céloz vajjon Madgearu?

— Az emberek arról beszélnek, hogy infláció, vagy pedig az arnyvalutáról való letérés meg tudná menteni az országot...?

— Nem hiszem, — feleli rövid gondolkodás után —, hogy az államok feladnák az arnyvaluta rendszerét. Higyje el azonban, hogy valutáris kérdésekről nem tudok most nyilatkozni. Bizonyos események miatt, amelyek történni fognak.

Mi lesz Maniuval?

— Gondolja, hogy ez a kormány tehet valamit gazdasági és pénzügyi téren az országrért?

Ha az én törvényemet alkalmazták volna...

Hogye tudtam volna. Éppen azért csináltam meg az új szesz törvényt, hogy lehetetlenné tegyem a visszaéléseket. És ha törvényemet alkalmazták volna, legyén nyugodt, ma már nem beszélnek az emberek a feketeszszéről.

Lendületbe jön, és mintha a parlament tribünje előtt állana, páthosszal folytatja:

— Az én törvényemben preventív, ellenőrző és megtorló intézkedések voltak a visszaélésekkel szemben előírva. A nyilatkozatunk akartam elfojtani a feketeszszforrásokat. Meg akartam csinálni a fináncgárdát, de a szesz-szindikátus manőverei megakadályozták, hogy a törvényt alkalmazzák is. Mert ebben az esetben sok olyan szeszgyár, amely nem rentabilis, be kellett volna, hogy zárjon. De ők arra számítottak, hogy a monopól bevezetése esetén az állam kénytelen lesz megvásárolni ezeket a gyárakat.

— Mit gondol, miniszter ur, van most is feketeszsz?

— Van. Persze, hogy van. Mi történt ugyanis? A régi törvényt nem alkalmazták, az újat életbe sem léptették és ebben az ex-lexben szabadon hőmpolyög a feketeszsz áradata. Az új kormány nagy zajt csapott a feketeszsz körül a hírlapokban, letartóztatott néhány embert, ahelyett, hogy az én törvényemet alkalmazta volna.

— Hogyan lehetséges az, hogy az államnak biztos tudomása volt ilyen visszaélésekről és mégis tehetetlennek bizonyult ezekkel szemben?

— Azt hiszem, hogy ugyanazok az okkult erők működnek ma is, amelyek a mi kormányzásunk alatt is megakadályozták a megtorló intézkedések keresztülvitelét.

Ez a kérdés már jobban fekszik. A válasz nagyon is prompt.

— Véleményem szerint, minden óra, amely a jelenlegi kormányt a hatalmon tartja, az ország kárára van. Mert ez a kormány sem politikailag, sem technikailag nem rendelkezik azzal a felkészültséggel, amelyre szüksége van, hogy legyőzhesse a mai súlyos válságból származó nehézségeket.

— Talán koncentrációra volna szükség?

— A nemzeti parasztpárt elvben hiva az összes politikai erők együttműködésének. Am, ha ez nem volna lehetséges, úgy kötelességünk a magunk számára kérni a hatalmat.

— És mi lesz az elnökség kérdésével? Visszajön Maniu?

— Madgearu mosolyog.

— Azt közvetlen Maniutól kellene megkérdeznie. En csak annyit mondhatok, hogy az egész párt kívánja, hogy ismét ő vegye át a vezetést.

— Miniszter ur, ön ellen nagyon sok vád hangzott el a feketeszszszel kapcsolatban. Tudott ön a feketeszszsz létezéséről?

Hol vannak ezek az okkult erők?

Talán Bukarestben?

A kérdés kényes. Mert ha ezek az okkult erők bűnösök a feketeszszszpanamban, úgy éppugy fel kell lépni velük szemben, mint ahogy a Iorga—Argetoianu—Cuza-kormány fellépett a kisegyszszszenciák százaival szemben. A volt pénzügyminiszter habozik egyideig s azután válaszol:

A vidéki hatóságok is bűnösök

Nem tudom, hogy Bukarestben is volnának. De azt tudom, hogy a vidéken a helyi hatóságok is közreműködtek abban, hogy a vizsgálatokat ne lehessen eredményesen befejezni. Akárhányszor előfordult, hogy kiadtam valamely rendelkezést és jóval később tudtam meg, hogy az elszikkadt a különböző lokális akadályok között. Ott volt a Triton-szeszgyár ügye például. Bezárattam a gyárat, midőn megtudtam, hogy a borseszsz és a mezőgazdasági szeszgyárak között titkos csövezetek van lefektetve. Az igazságszolgáltatási fórumok azonban elrendelték a gyár kinyitását.

Szétártá a két kezét és a régiati politikusokra jellegzetes mozdulattal kérdi:

— Atunci ce să fac? Mindenesetre tény, hogy az állam a feketeszszsz miatt nem károsodott oly hatalmas mértékben, mint ahogyan azt mondják. A mai szeszszsz fogyasztással szemben rendszerint az 1926. évi szoktál bizonyítékképpen felhozni. Nos, azóta nemcsak a szesz, hanem a dohány, gyuifa és általában minden más cikk fogyasztása jelentősen csökkent.

Ez már vaiaamennyire pénzügyi kérdés, mert közelről érinti a költségvetést. Ez a probléma rövidesen nagyon aktuális lesz.

Villanyégő CSERÉ 50 az új feszültségre százalékkal Rezsó és vasaló átalakítás az Electricikánál Cluj, Hotel Central épület

— Miniszter ur, őnt nem egyszer érte az a vád, hogy felemelte a költségvetések összegét, ahelyett, hogy redukálta volna. Az államnak hamarabb kellett volna a szigorú takarékoság politikáját inaurálni.

Nagyon energikusan válaszol Madgearu:

Más államnak is volt deficitje

— Ez a vád sem igaz. Argetoianu is kénytelen volt elismerni, hogy mi igen is redukáltuk az állam budgetjét. Egyébként is a költségvetés előirányzott összegének csupán névleges és teoretikus jelentősége volt. Bevezettük ugyanis az egy hónapos előirányzatok rendszerét. Az egyes minisztériumok nem fizethettek ki többet, mint amennyi az előző hónapban ténylegesen befolyt. S minden hónap elején királyi dekrétum állapította meg, hogy a minisztériumok milyen költségeket angazsálhatnak. És akkor azt mondom, hogy jobb egy 30 milliárd lejes költségvetés, amiből csak 25 milliárdot költenek el, mint egy 25 milliárdos költségvetés, amiből 30-at adnak ki.

— De az 1930. évi költségvetés így is deficittel zárult...

Madgearu vállat vonja:

— Hja, ez az általános depresszió miatt történt. 1930-ban egyébként is melyik államnak nem volt költségvetési deficitje? Amerikának? Angliának, vagy Németországnak?...

Sajnos, nem tudok pontos számokat idézni...

— En sem — válaszolja kedélyesen Madgearu. — En a könyvtáramat a könyvszekrényben tartom. Iorga ezzel szemben a fejében hordja a könyvtárát...

— Mit gondol, meg lehet valósítani a 25 mililárd lejes költségvetést?

A válasz nagyon kategorikus:

— Ha megcsinálják: az államorganizmus szétzülléséhez fog vezetni. En azonban nem hiszem, hogy a 25 milliárdos költségvetés lehetséges volna!...

Akkor Argetoianunak — ha szavát állja — le kell mondania...

Hát szerencsés utat — válaszolja készségesen Madgearu.

Megnézi az óráját, elköszön és elsiet. Maniuval van randevuja.

— B-listára kerül a golya is? Newyorkból jelentik: Grandi olasz államtitkár tudvalevőleg azt a tervet propagálja, hogy az európai államok tartsanak egy évig szünetet a fegyverkezésben. Kijelentések, kötelezettségek és szerződéses tetsik lehetjenek, hogy háboru induljon országok és nemzetek közt, (a háboruellenes megállapodásokhoz Japán is ünnepélyes formák közt hozzájárult) a Kellog-paktum szinte anyagi tönkretétellel fenyegeti azt az államot, amely háboru kalandokba bocsátkozik, természetes tehát, hogy véglegesen, radikálisan nem lehet leszerelni. Akik a szerződéseket aláírták, nem tulságosan biznak a szerződés erejében. Grandi grandiózusnak nem mondható terve aligha valósul meg, ellenben nagyobb sikerre van kilátása annak a tervnek, amelyet egy amerikai politikusnő propagált. A terv lényege az, hogy az asszonyok kötelezzék magukat, hogy egy teljes esztendeig nem hoznak gyereket a világra... Egy évig, ha a terv sikerül, B-listára kerül a golya és a golya néni, az anyai öröm, a gyermek-cagás... A Bibliában megirt bethlehem-i gyermekgyilkosság enyhe humanitás ehez a tervhez képest, de a háborus pusztítások is idillikusak azokhoz a pusztításokhoz képest, amelyeket ez a mai válságos idők okoznak. Ugy, hogy félni kell, hogy az amerikai ötlet megvalósul, de nemcsak egy évig nem születik gyermek, hanem nem születik addig, amíg ez a válság tart. Még megérjük, hogy a gyerek is bé listára kerül. Lélepitik.

Ne csüggedjen, hogy rosszak a viszonyok, mert ABC-ben még mindig a legolcsóbban vásárolhat! Nagy tétel ruha és kabát-szövet érkezett raktárra! Sirada Neculcea (volt Kornis-utca) 1. sz. Bejárat a kapu alatt Bejárat a kapu alatt

Régi, de ma is a legjobb a lila dobozos Höfer gyermek hintőpor

nőnek és ruganyos ma... mozgás-skolájába Mozgástan, rit-Gyógytorna. Kur- gyermekek ré-nyamok tisztviselő-zére. erdinand 59. etni. Ezzel szemben orosz bolsevisták, kkhöz nyultak. Fej-állapítja, hogy kom-nyben minden szo-socializmus is kom-ak a végcéll elérésé-üket illetőleg van. egyverrel küzd: a a másik immoralis-...ányok és egyházak átitása...lélmájával is bőven ren azonban nem ekes dolgokat mond agyar viszonyokról. ethlen-kormány mü-d azonban följé talános felfogásnak, etősen pregnánsan közvéleményben, — azonban, amit ez a obb magyar hitbizo-nyányok kisajátítása...ésön felvételén ki-átszik erre lehetsé-ak. hitbizományok, átitása." Ismertette a fizetendő kárpót-szabott becserték nem magasabb ho-ekben volna kiadan-ozása esetleg csak dődnek el) a követ-...gy anakronizmus a yházi javak is azok sem léteznek már, ról sem olyan mér-egyk legelszegénye-...erre az állaspontra vegét rásütni akarni. ak az egyházak gaz-hoz semmi köze sincs. ak legkevésbé. Krisz-mmal sehogyan sem hogy követői, tani-mácsi. földi javak...apok eltartása, fize- kötelessége. A köz-...artja Károlyi ezen- mi nagybirtokoknak egy bizonyos meg-területen van, mert t jelentenek."...jezetében részlete-Imre azzal a prób-át az emberiség az ról a másikkra. Ká-t a civilizáció érté-élyben, ha ez az át-g megtörténni. ...alom vezetői — írja emokrácia megfon-izszzességes gondol- tudnának egyezni átmeneti program-özök fokozatos szo-ánvagon limitálá-ésében, stb., ha ve-el egy olyan átme-minden társadalmi lhető, akkor elkép-ád egy is, hogy az ársadalom kibírha-l és részleges ki-...be, hogy ütött az ári társadalom fel-helyen a mai világ-...d Süss, diszvászon-évtel küldi Lepage...vezet!!!

Ünnepi külsőségek között ment végbe az egeresi hatalmas új villanycentralé felavatása

A kormány nevében dr. Pop Valér erdélyi miniszter adta át rendeltetésének az üzemet

Cluj-Kolozsvár, szeptember 28. (Az Uj Kelet tudósítójától). Vasárnap délelőtt ment végbe Egeresen ünnepélyes keretek között a Sorecani részvénytársaság új hatalmas villanyüzemének felavatása. Az eredeti tervek szerint a felavató ünnepségek különös fényt kölcsönöztek volna Károly király jelenléte. Az uralkodó ugyanis közölte annak idején azt a szándékát, hogy személyesen vegyen részt az új villanyoscentralé üzembehelyezésénél. Közbejött események azonban megakadályozták a királyt az ünnepségen való részvételben és így az avatás a kormány képviselőinek jelenlétében ment végbe.

Egeres-gipszgyárak állomása kitatarozva és feldiszítve várta a vendégeket, akiket vasárnap délelőtt 11 óra 50 perckor külön vonat hozott el Kolozsvárról. A kormányt dr. Pop Valér erdélyi miniszter Kolozsvár megyét dr. Celbazi professzor, Kolozsvár városát dr. Tatar Coriolan, az interimáris bizottság elnöke képviselték az ünnepségen. Kivülük megjelent dr. Hatiegan Gyula volt miniszter, a Sorecani igazgatótanácsának elnöke, dr. Hatiegan Emil volt munkaügyi miniszter, Sebastian Bornemissa helyettes polgármester, Negrutiu mérnök, a kereskedelmi és iparkamara elnöke, dr. Mihali Tivadar Kolozsvár tiszteletbeli polgármestere, Tuffli Richard volt alpolgármester, a kereskedelmi tanács elnöke és számos más notabilitás. Eljött Egeresre a felavató ünnepségre a Sorecani finanszírozó Electrobrel brüsszeli vállalat három vezetője. Ugyancsak megjelentek a vállalat képviselőiben Szántó Miklós és Szántó Zoltán vezérigazgatók, Grigore Manoilescu mérnök, az Erdélyi Szénbánya igazgatója és Cortazzi mérnök, a Sorecani ügyvezető igazgatója.

A pályaudvaron történt fogadtatás után Cuterier mérnök, az electrobrel képviselője és Caufrier mérnök, az egeresi üzem vezetője mutatták be a vendégeknek az új centralét, amely valóban impozáns látványt nyújt. Az elmúlt év agasztásában kezdtek meg a pályaudvar közvetlen közelében az új centralé építését, amely kétszintes, megkapó architektúrával, 28 méter magas és 40 méter széles az új villanyoscentralé, amely boltos belsejében 2300 böhméretű foglalmába. Éjjel-nappal folyó megfeszített munka után, alig nyolc hónap alatt készült el a legmodernebb eszközök felhasználásával az új centralé, amelynek technikai berendezése ugyancsak a modern technika legújabb vívmányainak felhasználásával épült fel. Az egeresi villanyoscentralé ma Romániának legmodernebb, hasonló természetű üze.

A vendégeket mindenekelőtt is végigvezették a gépterem és a kazánterem. A hatalmas gépek és a lenyűgöző felépítésű kazán a Metropolis film szédítő arányait juttatják a néző eszébe. Jellemző a méretekre, hogy az üzem felépítéséhez 550 ezer kilogram vas és 1000 köbméter építőanyag volt szükséges. Kolozsvár villanyüzemével való ellátáshoz három gép áll az üzem rendelkezésére. Egyik 5000, a másik kettő pedig 2500—2500 kilowatt előállítására képes. Kolozsvár városa a gépek maximális produktójának csak egy részét tudja elfogyasztani, úgy, hogy a villanyoscentralé bő energiaforrás lesz más erdélyi városok számára is. A gépterem egyébként is úgy van megkonstruálva, hogy az áramtermelő kapacitást minden különösebb változtatás nélkül jóval magasabbra fokozni. A gépek által előállított 6300 woltos áramot 60 ezer woltos feszültségre fokozza egy speciális erre a célra beállított készülék. Ez a feszültség szükséges az áramnak egyenesen Kolozsvárra való szállításához, ahol a Rudolf ut elején épített transzformátor csökkenti le az ércoszlopokon beszállított áramot a szükséges feszültségre. A gépek, különösen pedig az ellenőrző készülékek nagyrészt automatikusan működnek és a legkisebb szabálytalanságot is automatikusan jelzik. A kazánokat speciális módszerrel, lisztfinomságra őrölt szénpor be fűtése segítségével fűtik.

Miután a vendégek megtekintették a grandiózus látványosságot nyújtó üzemet, istentisztelet volt, majd Pop Valér dr., erdélyi miniszter elvágta a nagyturbinát fölélt elhelyezett fonalat és a hatalmas gép mozgásba lendült. Ettől a pillanattól kezdve már az egeresi centralé végzi Kolozsvár városának villanyosárammal való ellátását.

Az ünnepélyes felavatást bankett zárta be. Sarule, az Electrobrel vállalat elnöke, igazgatója nyitotta meg a toasztok sorát és a nap jelentőségét méltatva, az uralkodóra ültette poharát. Dr. Pop Valér erdélyi miniszter elismeréssel adózott a hatalmas mű felépítéséért, amely az egész ország gazdasági életére nagy fontossággal bír, majd a belga és a román tőke és munka együttműködésének fontosságát emelte ki. Jonescu mérnök, az iparügyi minisztérium energiaosztályának igazgatója az iparügyi miniszter üdvözlését tolmácsolta. Colbasi prefektus a vármegye nevében mondott köszöntőt, majd Tatar professzor nívós felszólalásában Kolozsvár város elismerését tolmácsolta a centralé építőinek, azon reményének adva kifejezést, hogy ez a mű nemcsak Kolozsvár, hanem az egész ország javát fogja

Vizsgálat indul a nyugdíjki fizetések körül történő visszaélések ügyében

Az erdélyi és bánáti nyugdíjasok elkeseredett hangú kongresszus után szövetségbe tömörültek

Cluj-Kolozsvár, szeptember 28. Vasárnap délelőtt tartották meg Kolozsváron alakuló kongresszusukat az erdélyi és bánáti nyugdíjasok. A kongresszus meglehetősen izzó hangulatban folyt le — a nyugdíjasok elkeseredése kétségbeesett hangú felszólalásokban jutott kifejezésre. Az elnöklő Pop Valér kijelentette, hogy Európában Románia az egyedüli állam, ahol így bánnak el a nyugdíjasokkal — ahol több mint 2000 nyugdíjast a legkeservebb nélkülözésekre kényszerítenek. A felszólalások során kiderült, hogy a nyugdíjasok nagyrésze hónapok óta nem kapja meg csekély illetményét, viszont egyesek baksis segítségével, különböző kijárók révén jutnak nyugdíjukhoz. Határozati javaslatot fogadtak el, amelyben követelik

a nyugdíjtörvény módosítását, a nyugdíjak egységesítését, a vasuti kedvezményt követelik, hogy Erdélyben is alfabetikus sorrendben fizessenek, mint ahogy Bukarestben is történik. A határozati javaslat kiemeli, hogy a regáti nyugdíjakat háromszor is felemelték, míg Erdélyben változatlanul nyomornyugdíjakat fizetnek ki.

A kongresszus határozatait hétfőn délelőtt juttatta át egy delegáció élén Pop Valér, az erdélyi bánáti nyugdíjasok szövetségének elnöke dr. Pop Valér miniszternek, aki megígérte, hogy intézkedni fog. Az erdélyi miniszter magához kérte a kolozsvári főügyészt és Hatiegan Simon rendőrkezsztort, akik vizsgálatot fognak indítani a nyugdíjki fizetések körüli visszaélések ügyében.

Uj akciót kezdenek a kolozsvári kereskedők az üzletberek redukciójára

A háztulajdonosok nagyrésze még mindig nem redukálja az üzletberek. A kormányhoz fordulnak a kereskedők és erélyes rendelést követelnek

Cluj-Kolozsvár, szeptember 28. (Az Uj Kelet tudósítójától). Az év tavaszán a kolozsvári Sfatul Negustorese nagyszabású akciót indított meg az üzletberek leszállítására. Az akció csak részben sikerült, amennyiben a háztulajdonosok nagyrésze mereven elzárkózott attól, hogy az üzletberek redukálásával segítsen az agyonnyomort kereskedelmen. Az Uj Kelet hasábjai annak idején az üzletberek letörésére irányuló akciót részletesen ismertették. A szörnyű gazdasági válság elsősorban a kereskedőkre mért csapást, akiket a közönség elszegényedése, a vásárlóképesség csökkenése

mellett a felszólt adók és a Kolozsváron általában abnormálisan magas üzletberek is sújtották. Az általánossá vált pangásban törvényszerűen kellett volna az adónak és az üzletbereknek is csökkennie, ami azonban nem következett be olyan arányban, ahogyan az a katasztrofális árzuhanások korában várható volt.

A Sfatul Negustorese akciója során akadtak háztulajdonosok, akik azonnal hajlandóknak mutatkoztak a redukcióra, megértve, hogy a jelenlegi viszonyok mellett, amikor a kamatkules a gazdasági élet minden vonatkozásában mélyen esett, a házbérjövödelmek

MŰVÉSZI STILUSOS, MODERN TRANSILVANIA BUTORGYÁR CLUJ.
STRADA MEMORANDULUI 1. SZ. ALATT AZ EMELETEN LEVŐ

MŰ-BUTOROK

Őszi nagy butor-kiállításából
szerezhetőek be eredeti és leltárolt olcsó áruiban

Komplett ebédlő-berendezések caucuzasi dígyőkére! Lei 25.000
Komplett háló-berendezések exota-tournerre! Lei 26.000

Arszonyok, iermak, kisinyek es nagyok

csak **BRAZAY** sósborszeszt

vásároljatok

szolgál. Negrutiu mérnök, majd Hatiegan Emil volt munkaügyi miniszter szólat fel. Az utóbbi az építő és alkotó munka fontosságát emelte ki határos szavakban. Tuffli Richard francia nyelven mondott felköszöntője után Grigore Manoilescu mérnök, az Erdélyi Szénbánya igazgatója és Deleu volt államtitkár méltatták a nap jelentőségét.

A felköszöntők sorát Hatiegan Gyula professzor frappáns beszéde zárta be. A volt erdélyi miniszter az ember, mint az alkotó energia forrása és az energia, mint a fejlődés és haladás forrása között vont szellemes párhuzamot, rámutatva arra, hogy a kettő együttműködése adja az örök értéket. Négy óraker ért véget a kedélyes bankett, amelynek elegáns szervezéséről a kolozsvári Newyork étterem gondoskodott. Négy óra után néhány perccel egy ad hoc előkerülő falusi cigánybanda muzsikájának hangjai mellett futott ki az egeresi állomásról a vendégeket Kolozsvárra szállító különvonat.

sem maradhatnak meg az aranyparitáson felül. Nem eselekedett azonban egy háztulajdonosok nagytöbbsége és a kereskedők zöme még ma is azokat a horribilis üzletbereket fizetik, amelyekre a konjunktúra éveiben kötötték szerződést. Az állandóan fokozódó válság az év őszén még a tavaszinál is katasztrofálisabb helyzetben találta a kereskedőket. Azalatt a kereskedők között mindennapos fizetési képességek pusztítottak, a hatóságilag engedélyezett végeladások és üzletbeszűntetések tartították a piacot. A bérek azonban még mindig nem alakulnak a piac áraihoz és az üzletberek leszállításáról a háztulajdonosok nagy része még ma sem akar hallani.

A Sfatul Negustoreseben most újra megnyilatkoztak azok a hangok, amelyek egyre erélyesebben követelnek egy üzletbér-redukciós akciót. A kezdeményezés mindenképp indokolt és természetes jelenség, amelynek kimenele csak a kereskedőkre lehet kedvező. Rövidesen újra tárgyalások kezdődnek meg a kereskedők és a háztulajdonosok között, amelyeknek során a kereskedők teljes eréllyel fogják követelni az üzletberek redukálását. A kereskedők körében egyébként az a felfogás, hogy amennyiben az akció nem jár majd több eredménnyel, mint a tavaszi kísérlet, úgy a kormányhoz fordulnak, amelytől követelni fogja, hogy rendeleteileg szorítsa le a rendes nivójára az üzletbereket.

Biztos és tartós

egzisztenciát és jelentős

ereseti lehetőséget

találhatnak ügyes és komoly ügynökök egy jól bevezetett és közserű cikk eladásával. Kimerítő ajánlatok „Hochrentabill” jeligen Standard Reclame Cernauti, Poincare I. címre küldendő.

a világmárka megóvjá Ont a neml betegségek-től.

Olcsó

Balzac és Dickens
könyvek

Balsac: Kispolgárok I—IV. kötet	125 L
Balsac: Goriot apó I—II. kötet	70 L
Dickens: Pickwick Klub I—IV. kötet	130 L
Dickens: Odon ritkaságok boltja I—II. kötet	77 L
Dickens: Nagy várakozások I—II. kötet	793 oldal 300 L
Az Atheneum olcsó könyvei	
Földi Mihály: Hamlet királykisasszony	264 oldal 51 L
Mereskovszki: Örök utitársak	448 oldal 102 L
Pirandello: Forog a film	220 oldal 68 L
Pourtales: Liszt Ferenc élete	248 oldal 68 L
Szitznyai Zoltán: Aranykarika	kötve 84 L
Szitznyai Zoltán Aranykarika (füzve)	54 L
Sinclair Lewis: Wrenn urunk	füzve 54 L
Sinclair Lewis: Wrenn urunk	kötve 84 L
Julien Green: Adrienne	füzve 54 L
Julien Green: Adrienne	kötve 84 L

Kaphatók az **UJ KELET** könyvosztályában az összeg és portóköltség előzetes bekládése mellett (bélyegben is), vagy utánvétellel.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE: HIRDESEN AZ UJ KELETBEN

Hatalmas B

A tárgyalások kintelőd. Hic

Berlin, szeptember 28. Briand vasárnap keztek. A pályaminiszter Brünningert a minisztertanács elnökévé fogadták és üdvözlend-t a Friedrichstr. 10. számú háztól az Adlon-szállóban nagy néptömeg előtt. Az Adlon előtt a világbéke és a nemzetközi barátság mellett. Briand ablakaiban is nemzetpátiatüntetést val a berlini repülőgép annak a reményével, hogy a két nemzet közeli kapcsolat létrejöttét előtérbe hozta azt a megfontolást, hogy a világbéke a világ szerelmeseinek tömeges részvételével utalással a berlini repülőgéppel érkezett ki az új világba. A repülőgépen együtt Laval Brüningné is volt. Ezután a berlini repülőgépek az eszmetörténelmi jelentőségű Curtius ad

A francia minisztereknek tömeges részvételével utalással a berlini repülőgéppel érkezett ki az új világba. A repülőgépen együtt Laval Brüningné is volt. Ezután a berlini repülőgépek az eszmetörténelmi jelentőségű Curtius ad

Laval Brüningné is volt. Ezután a berlini repülőgépek az eszmetörténelmi jelentőségű Curtius ad

Laval Brüningné is volt. Ezután a berlini repülőgépek az eszmetörténelmi jelentőségű Curtius ad

Laval Brüningné is volt. Ezután a berlini repülőgépek az eszmetörténelmi jelentőségű Curtius ad

Laval Brüningné is volt. Ezután a berlini repülőgépek az eszmetörténelmi jelentőségű Curtius ad

Laval Brüningné is volt. Ezután a berlini repülőgépek az eszmetörténelmi jelentőségű Curtius ad

Laval Brüningné is volt. Ezután a berlini repülőgépek az eszmetörténelmi jelentőségű Curtius ad

Laval Brüningné is volt. Ezután a berlini repülőgépek az eszmetörténelmi jelentőségű Curtius ad

Laval Brüningné is volt. Ezután a berlini repülőgépek az eszmetörténelmi jelentőségű Curtius ad

Laval Brüningné is volt. Ezután a berlini repülőgépek az eszmetörténelmi jelentőségű Curtius ad

Laval Brüningné is volt. Ezután a berlini repülőgépek az eszmetörténelmi jelentőségű Curtius ad

Laval Brüningné is volt. Ezután a berlini repülőgépek az eszmetörténelmi jelentőségű Curtius ad

Laval Brüningné is volt. Ezután a berlini repülőgépek az eszmetörténelmi jelentőségű Curtius ad

Laval Brüningné is volt. Ezután a berlini repülőgépek az eszmetörténelmi jelentőségű Curtius ad

Laval Brüningné is volt. Ezután a berlini repülőgépek az eszmetörténelmi jelentőségű Curtius ad

Laval Brüningné is volt. Ezután a berlini repülőgépek az eszmetörténelmi jelentőségű Curtius ad

Laval Brüningné is volt. Ezután a berlini repülőgépek az eszmetörténelmi jelentőségű Curtius ad

Laval Brüningné is volt. Ezután a berlini repülőgépek az eszmetörténelmi jelentőségű Curtius ad

Hatalmas béketüntetéssel fogadta Berlin népe Briand és Laval francia minisztereket

A tárgyalások eredményeképpen a közös gazdasági bizottság létesítése máris biztosítottnak tekinthető. Hindenburg kihalgatáson fogadta Lavalt. A francia sajtó nagy meglepetéssel fogadta Laval és Briand Párizsi fogadtatását

Berlin, szeptember 28. Laval és Briand vasárnap reggel Berlinbe érkeztek. A pályaútvonalon a két francia minisztert Brüning és Curtius, több államtitkár s más közéleti előkelőségek fogadták és üdvözölték. Lavalt és Briand-t a Friedrichstrassei pályaútvartól az Adlon-szállodáig vezető utvonalon nagy néptömeg lelkesen éltette. Az Adlon előtt is lelkes tüntetés volt a világbéke és a francia miniszterek mellett. Briand és Laval lakosztályai ablakaiban is megjelentek, hogy a szimpátiatüntetést megköszönjék. Laval a berlini rádió mikrofonja előtt annak a reményének adott kifejezést, hogy a két nemzet között sikerül a közeledést létrehozni. Ezután az újságírók előtt tett nyilatkozatában hangoztatta azt a meggyőződését, hogy a történelmi jelentőségű látogatás óráiban a világ szeme Berlin felé fordul.

A francia miniszterelnök szükség-szerűségnek tartja a német-francia őszinte együttműködést és arra való utalással, hogy kész programmal érkeztek, reményét fejezte ki azért, hogy gazdasági téren rögtön meg is kezdik az együttműködést.

Laval Brüningnél, Briand Curtiusnál tett ezután látogatást és meg is köszönte az eszmecsereit. Délben félketőkor Curtius adott villásreggelit a

francia államférfiak tiszteletére. Délután folytatták az eszmecsereit. Briand a délután folyamán megjelent Stresemann sirjánál s koszorút helyezett a sírra. Este a birodalmi kancellárián befejezett eszmecsere után Brüning adott bankettet Laval és Curtius tiszteletére. A kancellár üdvözlő szavai után Laval válaszolt a pohárköszöntőre s kiemelte, hogy félszázad elmúlt azóta, hogy a kancellária terme hivatalban levő és hivatalos látogatásra érkezett francia miniszterelnököt látott. Azt a reményét juttatta kifejezésre, hogy az együttműködés a két nemzet között létre fog jönni.

Berlin, szeptember 28. Hindenburg elnök kihalgatáson fogadta Laval francia miniszterelnököt és Briand külügyminisztert. A kormányférfiakat Francois Poncet berlini francia nagykövét mutatta be a köztársasági elnöknek.

A tárgyalások a francia és német kormányférfiak között igen barátságos és felette szívélyes atmoszférában folynak.

Diplomáciai körökben elterjedt hírek szerint a közös gazdasági bizottság létesítése máris biztosítottnak tekinthető.

Ez a bizottság október közepén megkezdí működését.

A látogatással kapcsolatban a ber-

lini sajtó általában melegen fogadta a miniszterek berlini látogatását és az eszmecsereitől komoly gyakorlati eredményeket vár.

Laval megvalósítható tervekkel jött Berlinbe — írják a lapok — s nem kell kételkedni megvalósításukban.

Különösen a gazdasági együttműködés állandó bizottságának létesítését méltatják, mint olyan intézményt, amely a gazdasági válságot enyhíti.

Egyidejűleg a francia fővárosi lapok megállapítják, hogy a francia miniszterek berlini fogadtatásának melege megaladta a várakozásokat.

Berlinben tegnap délután a kancellárián folytatott eszmecsere a két nemzet kormányférfiai között

elvi megállapodás jött létre politikamentes közös tanácsadóbizottság létesítése iránt,

melvben mindkét részről kormányférfiak, továbbá a két ország ipara részéről egy a munkaadók, mint a munkavállalók megbízottai részt vennének. A miniszterek két és félórán át tanácskoztak a szén-, elektromos-, vas- és vegyészeti ipar problémáiról.

Este Brüning bankettjét fogadóestély követte, amelyen a német birodalmi kormányférfiakon kívül megjelentek a birodalmi gyűlés elnöksége és tagjai, a birodalmi tanács tagjai s a politikai, gazdasági és művészeti élet más kitünőségei.

zetügyészhelyettes képviseli. A vádlottak padján mint elsőrendű vádlottak Blatt Ignác, dr. Semjén Hugó, dr. Hirsch Gyula és Klein Miksa foglalnak helyet, akiknek védőjét Kolozsvár legjobb husz ügyvédje, köztük dr. Pop József, dr. Fischer József, dr. Kertész Jenő, dr. Pásztor Dezso, dr. Klein Miksa, stb. képviselik.

A tárgyalás megkezdése előtt a tanácsjegyző megkezdte a tanuk névsorának felolvasását. Több mint háromszáz nevet olvasott fel a jegyző, köztük mindenkinek a nevét, aki Kolozsváron mint közgazdasági tényező számbajöhet. Ugy a kisebbségi, mint a román gazdasági életnek minden reprezentánsa mint tanu szerepel ebben a perben, a tanuk azonban csak nagyon kis számban jelentek meg a tárgyaláson. A védők emiatt kérték, hogy a tárgyalást rövid időre elhalaszták és a tanukat naponként idézzék be az egyes tárgyalásokra.

Dr. Biriescu ügyész hasonló kéréssel fordult a törvényszékhez, mely úgy döntött, hogy a tárgyalást október 5-én folytatják, amikor is naponként fogják a per tanuit beidézni.

Kolozsvári Sándor képiállítása

Fiatal, fametszeteiről és eredeti fölfogásban készült grafikáiról az egész nyugaton jól ismert művész, Kolozsvári Sándor hozta el szülővárosába az utolsó évek termésének javát. Egyszínű képeket, amik azonban az árnyalatok megérzett, artiztikus elosztásával plasztikusabban érződnek a vásznon festett sokszínű képeknél is. Energiákkal telített művész Kolozsvári

Nagy féltelben érkeztek raktárra férfi- és öltöny-szövetek

Scherg szövetek állandó raktára Méreiszabóság	MASSLER JAB CLUJ FÖTÉR 21.	Győzdjen meg árainkról Méreiszabóság
---	--------------------------------------	--

gyre kilátástalanabb a békés megegyezés lehetősége Kína és Japán között

Nankingban terrorista diákok elholtra verték Wang külügyminisztert

a japán-kínai konfliktusban tanúsított erélytelen magatartásáért. Hongkongban egyre szélesedik a japánellenes terrorista mozgalom

Kínai minisztertanács elutasította a japán javaslatokat

London, szeptember 28. Nankingban terrorista diákok egy csoportja, akik élén állnak a kínai kormánynak a japánokkal konfliktusban tanúsított erélytelen magatartásáért, behatolt Wang kínai külügyminiszter dolgozószobájába. A terroristák a nankingi kormány külügyminiszterét véresre verték s bizonyára megölték volna, ha a miniszteriumi szolgák segítségére nem érkeztek. Wang mellén és vállain több sebből vérzett. Életveszélyes állapotban szállították kórházba.

jes tekintélyét latba vetni Japán ellen.
Honkongban egyre szélesedik a japánellenes terrorista mozgalom. Ötezer főnyi tömeg járja a város utcáit és a japánokat halálra keresi. Számos japán házat felgyújtottak, a lakókat megölték s holttesteiket az utcákon megcsontították. A halálos áldozatok számát eddig ötvenre teszik.
A karhatalom tehetetlen a fanatikus tömeggel szemben.
Tokiói jelentések szerint a japán flotta több hadihajója, köztük cirkálók és tor-

pedónaszádok, utban vannak Hankau és Kanton felé, hogy a szorongatott japán lakosság védelmét ellássák.
London, szeptember 28. A Peking—Mukden közötti vasútvonalon kínai banditák kiskitlaktak egy személyvonatot. Utasai közül harmincat megöltek s mindenkit kifosztottak. Honkongban kínai terroristák a japánok legyilkolására uszítanak. Több japánt, köztük egy milliomos házaspárt, megöltek s a házaspár öt gyermekét is súlyosan megsebesítették. A rendőri karhatalom nem tudja megakadályozni a gyilkosságokat.

Sándor, aki vonalban és a színek átérzésében éppúgy, mint témáiban a természetbe valóságos belenőtt. Meg kell nézni „Mosó asszony” című képét, amelynek egyetlen figurája: a patak felé görnyedő asszony szakasztott olyan, mint a falu jámbor igazságtalja. Meleg hatásokat hoz ki városi képeivel is. — (Lámpafény az uccán) — egyszínű kép annyit tónussal, amennyit a város elevensége belénkvetit.
Zsidó fejei és egynéhány színes vászna erősen emlékeztetnek a metszettek metódusaira. Talán valami érződik ezeken Budkó képeinek a hatásából. Legközvetlenebb a „Parasztköcsögök maeskával” című esendélete. Egy darab nyugalom és boldog falusi egység. Kedves a karrirozottságában elrajzolt özszonázó nője, valami eszelős szökeség féregszerű lecsapott karokkal és bolondul kancsi szemével. Sok effajta elrajzolt emberfia futkos közöttünk, nem is fursáljuk őket csak olyankor, ha a művész elibénk tálalja.
Kár, hogy fametszeteiből csak néhányat hozott, lapokban megjelente- ket és könyvillusztrációkat. De a kevésből is kiárja az egyszerűség szépsége és energiája. Kolozsvári Sándor a Salom Club helyiségeiben rendezte kiállítását. A képek árai hozzáigazodnak a mai lecsökkentett viszonyokhoz. (sz. i.)

HERMES
Pénzjegytanács és pénzváltó
Cluj, Cal. Reg. Ferd. 13
(v. Wesselenyi M. ucca)
és külföldi menetjegyek eladása. Körutazási jegyek. Szállodák és szállások rezerválása. Kedvezményes utazások eladása. Díjmentes megállapítás minden utazási ügyében. Pénzváltás. Egyéni és társas utazások rendezése. Telefon: 29.

Október ötödikén kezdik meg az Egyesült Közgazdasági és Jelzálog Bank igazgatóinak ügyében a főtárgyalást
Több mint háromszáz tanuja van a monstrepernek
Cluj-Kolozsvár, szeptember 28. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári törvényszék első szekciója előtt hétfőn került tárgyalás alá az Egyesült Közgazdasági és Jelzálog Bank igazgatóinak pere, mely iránt a városban óriási érdeklődés nyilvánul meg. Már a kora délelőtti órákban több, mint háromszáz ember szorongott a törvény-

szék folyosóján, de a perre csak a déli órákban került sor, mert a törvényszék egész sereg apró bünper tárgyalásával végzett illetőleg halasztotta el, míg a Közgazdasági Bank ügyéhez érkezett.
Dr. Motoc törvényszéki tanácselnök mellett Várnay bíró ül a tanácsban, míg a vádat dr. Biriescu Nicolae ve-

— Borult idő várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárás-prognózisa szerint borult és esőre hajlamos időjárás várható. A hőmérséklet Budapestben ma délelőtti 11 fok Celsiusus.
— Vizsgálat indult Franco spanyol pilótaórnagy ellen. Londonból jelentik: Madridban Franco pilótaórnagy ellen lefolytatják a vizsgálatot, hogy tisztázzák szerepét a legutóbbi repülőterületi zendülés ügyében.

SPORT

Meglepetések a vasárnap sportján

Universitatea—NAC 2:1 (1:1) Ujpest—Hungaria 5:0 (2:0). Két súlyos baleset a CFR—Haghibbor meccsen. Salvan bíró ki-egyenlített a CFR-nek

Cluj-Kolozsvár, szeptember 28. Az elmúlt vasárnap sporteseményei néhány meglepetésszerű eredményt hoztak. Nagyváradon az Universitatea nehéz küzdelem után megverte a NAC-ot. A mérkőzés Románia derby-meccsének volt tekinthető és ehhez mérten izgalmas és gyors lefolyású is volt. A budapesti profiligának újabb meglepetéssel szolgált a Hungaria, mely hatalmas gólarányú vereséget szenvedett az Ujpesttől. Belföldön általános meglepetést keltett, hogy a belügyminisztérium visszavonta a magyar csapatok visszautazási tilalmát. Kolozsváron szomorú napja volt a Haghibbornak, mely a CFR ellen játszott ifjúsági és első csapataival bajnoki meccseket és a két mérkőzés két játékosát vált harcképtelenné. Az ifjúsági Rosenfeld sipsont-töréssel, kitűnő válogatott balhátvédjét, Havast pedig orrsúlytöréssel szállították a klinikára. Részletes eredmények a következők:

Miskolc. Attila—III. Ker. 1:0 (1:0). Meglepetés.

Budapest. Kispest—Vasas 5:0 (2:0). A kitűnő kispesti együttes legázolta a Vasast, melynek számára a vereség annál súlyosabb, hogy komplett csatársorával játszott le a mérkőzést.

Összeállították a Románia elleni magyar amatőrválogatottat, amelyben főleg vidéki játékosok szerepelnek. A magyarok

centere Szaniszló, a kitűnő, Kolozsvárról elszármazott csatár lesz. A román csapat összeállítását még nem hozta nyilvánosságra a szövetségi kapitány. A csapat összeválogatására nagy hatással van a vasárnapi U—NAC mérkőzés.

A MAC Csurgay-díjas ifj. atlét. versenyt a BBTE nyerte meg. Uj sulydóbo rekordot állított fel csányi, 13.59-es dobásával.

Vidéki eredmények: Arad. Ripensia—AAC 4:0 (1:0). Herbay-kupamérkőzés. Temesvár. TMTE—ILSA 2:0 (1:0). Bajnoki. Bukarest. Unirea Tricolor—SP Studen-tesc 4:0. Olimpia—Voivodul Mihail 2:2. CFR—Venus 2:0. Nagyvárad. Victoria—Törökvs Szatmár 0:0. Maramarosziget. Maramures—MSE 4:3 (2:0). Nagybánya. SzSE—BSC 4:1 (1:0). Szatmár. Szinerváraljai SE—Kolping 5:3.

Nem robbanás okozta a biatorbágyi vasuti katasztrófát?

Egy jugoszláv vasuti mérnök szenzációs nyilatkozata. Holtpontra jutott a nyomozás

Bécs, szeptember 28. A biatorbágyi merénylet tettesének kézrekerítésére irányuló nyomozás Magyarországon holtpontra jutott. A nyomozás külföldön folytatódik. Ennek a külföldön való nyomozásnak legérdekesebb momentumuma, hogy megtalálták a Loeben-ben letartóztatott Riesen Walter nőismerősét, akivel állítólag Riesen a merénylet éjszakáján Biatorbágyon tartózkodott. Liesner Hildegard, aki egy 18 éves, feltűnően szép szőke lány, elmeséli, hogy a vonaton ismerkedett meg Riesen Walterrel, aki hevesen udvarolt neki és akivel Bécsben két napot töltött együtt. Riesen házasságot is ígért neki, azt, hogy a merénylet éjszakáján Biatorbágyon lettek volna, erőlyesen cáfolja. A jelek szerint az a nyom is hamarosan teljesen alaptalannak fog bizonyulni, amely a gyant Riesenre terelte.

különös, éppen e holtpontra jutott nyomozás révén. Igen érdekes nyilatkozatot tett Belgrádban Gjuric Iván mérnök, a jugoszláv vasutügyi miniszterium egyik magasállású tisztviselője és aki a tragikus végű vonaton utazott. Gjuric mérnök most, hogy visszatért Belgrádba, nyilatkozott élményeiről. Elmondja, hogy sem explóziót, sem más zörejt nem hallott, a merénylet színhelyén maga is mint szakember érdeklődött a szerencsétlenség oka iránt. Véleménye szerint a két sinderab között levő összekötő kapocs lazult meg és ez okozta a szerencsétlenséget. Állításait azzal támasztja alá, hogy sem a másik sín, sem a hid nem rongálódott meg. Már pedig ha robbanás történt volna, feltétlenül nyoma maradt volna nemcsak a másik sínben, hanem a hidon is. A szakember érdekes nyilatkozata mindenestre érdekes fordulatot adhat a titokzatos ügynek.

A biatorbágyi merénylet titokzatos ügye kezd lassan megvilágosodni, s

Automaták, amelyek krumplihéj ellenében aprófát, játékszert és sorsjegyet adnak

„Tejet és zsirt a szemétdől” jelszavával Berlinben felállították az első krumplihéj-automatákat

Berlin, szeptember 28. Az általános takarékosági láznak, amely a német fővárosban észlelhető, kétségkívül legérdekesebb és legfűresább produktumai azok az új automaták, amelyeket a napokban állítottak fel Berlin egyes nagyobb bérházaiban. Már régebben

erős mozgalom indult meg Németországban azzal a jelszóval, hogy „Tejet és zsirt a szemétdől!” Több német tudós ugyanis kimutatta, hogy felbecsülhetetlen értékek kerülnek naponta a hatalmas világvárosban a szemétre, olyan értékek, amelyek a legjobb ál-

lati tápanyagokat tartalmazták és így takarmánycélokra nagyszerűen használhatók. A tudósok igazi német alapos-sággal ki is számították, hogy így naponta hány százezer márká kerül a hatalmas német fővárosban a szemétdombra, holott ha ezeket a hulladékokat felhasználnák takarmányozási célokra, lényegesen olcsóbb lenne a sertések felnevelése és a tehéntartás. A statisztikusok kiszámították, hogy az óriási városban évenként négy és fél millió métermázsa burgonyahéj kerül a szemétdombra, holott ez igen értékes takarmány, amelyet elsősorban sertések és tehének etetésére lehetne felhasználni. A kísérletek ugyanis azt bizonyítják, hogy a krumplihéjjal hizlalt sertések zsirosabbak és a tehének több és jobb tejet adnak, ha burgonyahéjjal etetik őket.

Ennek a mozgalomnak az eredményei azok a hatalmas automaták, amelyek most kezdenek felállítani egyelőre kisérletképpen Berlinben és amelyek most nagy feltűnést keltenek egyes nagyobb bérházak udvarán. Egyelőre nyolcevan hatalmas automatát helyeztek el krumplihéj gyűjtőcéljából és az eddigi tapasztalat szerint valószínű, hogy ezek az újfajta automaták hamarosan nagy népszerűségnek fognak örvendeni. Az automaták nyolc métermázsa súlyú hatalmas betonkolosszusok és egyelőre csak a legsűrűbben lakott bérházak udvarán találhatók, miután egy-egy automata 170 háztartás részére szolgál.

A háziasszony az automata nyílásán bedobja a burgonyahéjat, majd meghuz egy fogantyút, mire a készülmény megkezdődik. A készülmény mennyiség aprófát szolgáltat ki, sőt nagyobb mennyiség esetén még egy doboz gyufát vagy kisebb gyermekjátékszert is ad ráadásul. Ez azonban még nem elég ellenszolgáltatás a krumplihéjért, ezenkívül még azok a háziasszonyok, akik használatják az automatát, ingyen résztvesznek a porosz állami osztályosorsjátékban is. Minden automatára rá van festve egy sorsjegynek a száma és az a 170 háziasszony, aki kötelezi magát arra, hogy a krumplihéjat beszolgáltatja, egyúttesen tulajdonosa ennek a sorsjegynek, amellyel esetleg új mozgalomnak az aprófán és játékszeren kívül ez a fővonzóereje és érthető, hogy a háziasszonyok lázas izgalommal viszik a konyháról a krumplihéjat az automata-tábla...

Németországban a burgonya a legelterjedtebb és leggyakoribb élelmiszer-cikk közé tartozik és így rengeteg krumplihéj gyűlik össze naponta ezekben az automatákban, amelyeket minden este kiürítenek annak a vállalatnak az emberei, amely ilyen módon értékesíti a hulladékot takarmánycélokra. A vállalat bizonyos abban, hogy nagy üzleteket fog csinálni tehénészével és sertéshizlalásával, mert lényegesen olcsóbb áron tudja majd adni a disznósirt és húst, valamint a tejet, mint az eddigi piaci árak voltak. Ennek az üzleti haszonnak a reményében egyelőre rengeteg pénzt ölnek bele az új automatákba, amelyek máris olyan népszerűségnek örvendenek, hogy sok helyen, ahol még nem állítottak fel új automatákat, már türelmetlenül süttetik azoknak a rendszeresítését.

Az automata-láz most mulatságosan jelentkezik a nagy berlini bérházakban és máris sok vice van forgalomban az új automatákkal kapcsolatban. Az eddigi másfajta automatákkal ellentétben ezek a krumplihéj-automaták teljesen kiküszöbölik a csalás lehetőségét, mert ezekben nem lehet „gombot” dobni pénz helyett, hanem csak krumplihéj ellenében szolgáltatnak tejet, zsirt, gyufát... Az ügyfeleknek mindenesetre nincs semmiféle kockázatuk, mert ha nem kell fizetniük, ellenben nyerhetik akár a főnyereményt, ezért kívül pedig tűzfizában megkapják az eddig hasznavehetetlennek tartott hulladék ellenértékét...

Igazi 1931-es német találmány ez a krumplihéj-automata, amely egyaránt jellemző a berlini nyomorra és a német takarékoságra, amely még a szemétdől is vagyont igyekszik kivenni.

Allig egy hét van már hátra

október 5-ig, amikor kezdetét veszik a Zsidó Kórház sorsjáték nyereményeinek húzása.

Itt a nagy pillanat

amelyben mindenki összehasonlíthatatlanul kedvező eséllyel próbálhatja ki szerencséjét.

Siessen On Is

nehogy egész életében szemrehányásokat tegyen önmagának, hogy elmulasztotta a ritkán kínálkozó alkalmat, amikor

100 lejért egy milliót nyerhet

Az 1.000.000 lejes főnyereményen kívül közel 2000 kisebb-nagyobb nyeremény kerül kisorsolásra 200, 2000, 10.000, 25.000, 50.000, 100.000 és 200.000 lejes címletekben.

Vegyen tehát még ma Zsidó Kórház sorsjegyet

Postai megrendelésnél 100 lej beküldése ellenében portómentesen küld sorsjegyet a Zsidó Kórházegyesület Központi Sorsjátékintézősége, Cluj, P. unirii 20.

Universitatea—NAC 2:1 (1:1)

Oradea-Nagyvárad, szeptember 28. A mérkőzést az U. gólrátörőbb játékaival nyerte meg, míg a NAC mezőnyben kombinatív játék után a nagyszerű U. védelemmel szemben erőtlenné bizonyult. Az első gólt már a 2-ik percben Sepi lövi, amit a 38-ik percben Moskó egyenlít. A második félidő 30-ik percében Mike fault-jáért megítélt 11-esből ugyancsak Sepi lötte a gólt. Dr. Morár Teofil kitűnő bíró volt.

Törökvs—Egyetértés 3:0 (2:0). Barát-ságos.

Budapest. Ujpest—Hungaria 5:0 (2:0). A Hungaria valószínűleg nem volt a pályán és az Ujpest csatársora egymásután érthette el a gólokat, amelyekből a bíró kettőt nem is adott meg. Az öt legális gól is elég volt a Hungáriának, mely ismét „hangulat-futballt” játszott. A gólokat P. Szabó (3) és Spitz (2) lötték. A Hungaria drukkerék számára valahogy matematikai feladatot nyújtott a mérkőzés!

Ferencváros—Bocskay 6:1 (3:1). A Ferencvárosi szenzációsan szép játékkal lepte meg híveit és halvesorának hatalmas játékaival legázolta ellenfelét. Az első félidő három gólján a Lázár—Sárosi—Lika halvesor osztozkodott, míg a második félidő három gólját Takács II. lötte. A vaszsgólt Hevesi érte el.

As UJ KELET bányási Főszervező Felelős szer Bukare Hátzsegi E Ötkeink után megjelölés

A kolozsvári más

Jomkipuri szívhez szóló Menza érdek bot kért a me terme részére. étkezett az elm körülbelül har honban. Ugy a szobák berend esönholmi volt gán vissza kel radt, csupa ro nyitni a menza kolozsvári zsid hozza

10 asztalhoz. 40 székhöz, 8 ruhaszék, 12 éjjeli szék, 2 mosdó fel, 22 szalmazsák néhány abros

Igazán nem vári zsidó házi bőven akad ki ami a menzán hetne. Mégis er jomkipuri fel jelentkezett a azt sem zsidó ka Endre, az Erdé Hiszük, hogy rés nem marad vár zsidósága b meg a menzán get.

Ugyancsak konyhai felszerelésekre, fazek és evőeszközök kinttel arra, konyhát vezet, kereskedőktől r hagu csak új Aki részt kér cióból, jelentse segélyző közpon Filipescu (Szé alatt, akár teleg iroda gondosk bok, vagy kony elszállításáról.

A Zsidó Di ber elején kezd kéretnek érekezt jelenteni szivesk titkársághoz inté

Egy volt r akart elkövetni törvényhozók elle A parlament épü egy bombamerény lanatban, amikor akarta. A merény rend'r volt, de e ég miatt a közti szolgálatból s bo rénylettel a köz vényhozókön.

A kolozsvár tömeges leépítés len. Az ország e több, mint egy e met folytatnak a teket öltő leépítés rekvések ellen, me áldozatot követelt mazotti kategória Magánalkalmazotti tüzdelmet szervez den, szeptember az Epiteomunkasot közö taggyűlést tá a szükséges véde gyalása szerepel. és fontosságát f hogy nagyon sok elejére tervezi le nási programjának

HIREK

A UJ KELET az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
Feladás szerkesztő: Jámbor Ferenc
Bukaresti szerkesztőség:
Hátszegi Ernő, Str. Cobălcescu 54.
 Cikkeink utáni nyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

A kolozsvári zsidó menza második kérése

Jomkippur számában az Uj Kelet sivehze szóló felhívást közzétette a Zsidó Menza érdekében. Néhány butordarabot kért a menza diákoktól és étterme részére. Több, mint száz diák érkezett az elmúlt évben a menza és körülbelül harminc diák lakott az otthonban. Ugy az étterem, mint a lakószobák berendezésének nagy része kölcsönös volt, amelyeket a tanév végén vissza kellett adni. Ami megmaradt, csupa rongy. Nem lehet megnyitni a menzát október elsején, ha a kolozsvári zsidóság jóvoltából nem jut hozzá.

10 asztalhoz,
 40 székhöz,
 8 ruhaszékhez,
 12 éjjeli szekrényhez,
 2 mosdó felszereléshez,
 22 szalmazsákhoz
 néhány abroszhoz és tányértörökhöz.
 Igazán nem nagy kérés. A kolozsvári zsidó háztartásokban bizonyára bőven akad kiseleztezt butordarab, ami a menza még jó szolgálatot tehetne. Mégis eredménytelen maradt a jomkippuri felhívásunk. Csak két szék jelentkezett a Menza sürgős kérésére, azt sem zsidó küldte. Szógyényi Kiss Endre, az Erdélyi Futár szerkesztője. Hisszük, hogy ez a megismélt kérés nem marad hatás nélkül. Kolozsvár zsidósága bizonyára nem tagadja meg a menzának ezt az apró szívesét.

Ugyanezok kiegészítésre szorul a konyhai felszerelés is, amelynek tárgyakokra, fazekokra, vizes poharakra és evőeszközökre volna szüksége. Tekintettel arra, hogy a menza rituális konyhát vezet, az edények felajánlását kereskedőktől reméli a Menza, mint-hogy csak új edényeket használhat.
 Aki részt kér magának ebből az akcióból, jelentse be szándékát a Diáksegélyező központi irodájának Str. N. Filipescu (Szentlélek uca) 6 szám alatt, akár telefonon is 7-75, hogy az iroda gondoskodhassék a butordarabok, vagy konyhafelszerelési tárgyak elszállításáról.

A Zsidó Diákmenza és Otthon október elsején kezdi meg működését. A tagok kéretnek érkezésüket 24 órával előbb bejelenteni szíveskedjenek. Bejelentések a titkársághoz intézendők.

Egy volt rendőr bombamerényletet akart elkövetni a spanyol köztársasági törvényhozók ellen. Madridból jelentik: A parlament épülete közelében elfogtak egy bombamerénylőt éppen abban a pillanatban, amikor a bombát robbantani akarta. A merénylő a régi rezsim idején rendőr volt, de ellenforradalmi tevékenység miatt a köztársaság elbocsátotta a szolgálatból s bosszút akart állni a merénylővel a köztársasági többségű törvényhozásokon.

A kolozsvári Magánalkalmazottak a tömeges leépítések és fizetésredukciók ellen. Az ország magánalkalmazottai már több, mint egy esztendeje szíves küzdelmet folytatnak az egyre szélesebb méretekkel öltő leépítési és fizetésredukciók ellen, melyek már eddig rengeteg áldozatot követeltek az özszs magánalkalmazotti kategóriákhoz tartozók sorából. A Magánalkalmazotti Föderáció, mely ezt a küzdelmet szervezi, ebben az ügyben kedden, szeptember 29-én, este fél 9 órakor az Építőmunkásokon nagytermében tiltakozó taggyűlést tart, melynek napirendjén a szükséges védekező intézkedések letárgyalása szerepel. A keddi tiltakozó taggyűlés fontosságát fokozza az a körülmény, hogy nagyon sok vállalat éppen október elsejére tervezi leépítési és fizetéslezárási programjának végrehajtását.

Ujra kieleződött a viszony Paraguay és Bolivia között. Londonból jelentik: A paraguay-bolivian határvidéken tüzharc folyt a két állam határőrségei között. A harcban hatan halálos sebeket kaptak. A viszony a két állam között ujra kieleződött.

Anny Harvay és Gaal Piri művésztje. Csütörtökön, október elsején kitűnőnek ígérkező művészetet rendez Kolozsváron két tehetséges művész. Harvay Anny, a kolozsvári közönség a magyar színházi nagysikerű vendégszerepléséből is előnyösen ismer és Gaal Piri, a városi színház naivája, akinek működését az erdélyi sajtó meleg rokonszenvvel kíséri, lépnek a közönség elé ujszerű művészi programmal. Harvay Anny Kis József „Az anyám” és „Tüzek” című verseit adja elő, előbb komoly, egyéni felfogásban, majd ismét pesti színésznőket parodizálva. Előadja továbbá Szép Ernő bájos egyfelvonásosának, a „Gyermekjátéknak” leghatásosabb jelenetét. Ady Endre néhány franciára átültetett versét fogja szavalni és bemutatja a legújabb párizsi tánckreációkat és eléneklí Hatszegi Ernő francia sazonjait. Gaal Piri Vallon híres „Bohóc”-át fogja játszani és a „Vér” c. költeményt adja elő. Együtt játszzák Nemes Ferenc „Megérkezett a nagy attrakció” c. burleszkjét, amelyben Harvay mint szubrett fog bemutatkozni. Az est, amely iránt nagy érdeklődés mutatkozik, a Newyork-szálló dísztermében fog lezajlani.

Olga Csehova perel. Berlinből jelentik: Olga Csehova kilencezer márká kártérítésért pert indított a Richard Tauber filmtársaság ellen. A művésznőt a társaság szerződtette Amikor a függöny lehall című darab női főszerepére, amikor azonban távirati meghívásra Párizsba utazott a szerep eljátszására, a filmtársaság közölte vele, hogy nem reflektál fellépésére.

Néhai IV. Károly magyar király és Horthy kormányzó drámai találkozása a budai várban; báró Kemény János adta a Magyar Színház szanálásához a milliókat; Bethlen István tízeves miniszterelnökségének nekrológja; Bethlen Margit grófnőt várják Amerikában; Papp Fülöp csodót kért dr. Várfalvi tordai ügyvéd ellen; Gyárfás Elemér kilincselései a bankszindikátus tagjai érdekében; Turi Zoltán és Fekete Manó a vásárhelyi Agrár váltóbirálói; A Keleti Újságot és a Brassói Lapokat is szerették volna megvenni a katolikus lapalapítók; A temesvári Gyapjuiparnak százmillióval tartozik a kincstár; Meghazudtolta két tisztviselője a vásárhelyi primárt; A Frank-pót-kávét pert nyert a Kőbányai Sörfőzde ellen; Emléksorok dr. Paál Bélánéről; A székelyföldi ötezer árverés robbantotta ki a bombát; Örültet biztosítottak a Nemzetközi Balesetbiztosítónál és más kitűnő cikkeket talál az Erdélyi Futár friss számában. Szógyényi Kiss Endre érdekes lapja mindenütt kapható. Az Erdélyi Futár ára 15 lej.

NAPROL-NAPRA

Cáfolják azt a hírt, hogy Fontainebleauban a spanyol Bourbonok két ágának kibékülése során Don Jaime herceg bármilyen jogáról lemondott volna az exkirály valamelyik gyermeke javára. Hangoztatják, hogy a kibékülés kizárólag családi jellegű volt.

A Graf Zeppelin ma délben visszérkezett második délamerikai utjáról Friedrichshafenbe és simán leszállott a légi kikötő árbócánál. A léghajó 11 óra 15 perckor jelent meg Friedrichshafen felett, majd több kört irt le a Bodeni tó levegőterében s 11 óra 50 perckor kikötött. Ezuttal 7 utas és mintegy 170 kilogram levélposta volt a Graf Zeppelinben.

A szombat óta Budapesten tartózkodó Bibescu herceg tegnap az erdő repülőteret látogatta meg, ahol bemutatták előtte a műegyetemi sportrepülők műhelyében készült Gerle nevű repülőgépet, amelyen aztán Bánhidya A. pilóta felszállott s légi mutatványokat produkált. Bibescu herceg látogatást tett a műegyetemi sportrepülők műhelyében és megelégedését fejezte ki a látottak fölött. A herceg ígéretet tett arra, hogy igyekezni fog a sportrepülők műhelyének külföldi anyagi segítségét szerezni. Bibescu herceg hét fő hajnalban légi uton elutazott a mátyásföldi repülőtérről Bukarestbe.

Szabadalomértési pert indítottak a Do. X. ellen. Londonból jelentik: A Do. X. még nem indulhat Newyorkból, mert az ottani törvényeseken szabadalomértési pert tettek folyamatba a Dornier-gyár ellen s a gép hatósági zár alá vételét kérték.

Gandhi a lancashirei gyapotszövő iparvidéken az indiai szövetséget határsáiról beszélgetett a munkásokkal. Londonból jelentik: Gandhi a lancashirei gyapotszövő iparvidéken utazgatott néhány napon át s ez idő alatt több vállalat munkásaival is beszélgetést folytatott, hogy tőlük közvetlenül tudja meg az indiai szövetséget gazdasági hatásait.

Robbanás pusztította el két szesz-csempészhajó legénységét. Helsinkiből jelentik: A kikötő közelében két szesz-csempészhajó robbanás pusztított. A hajók legénysége az explózióknál életét veszítette. Ugy hírlik, hogy egyik hajón odaszült Malmberg is, az északi tengerek szesz-csempészkirálya.

Bushelenként 4 és fél penny termelési prémiumot fizet a buza után az ausztráliai kormány. Londonból jelentik: Az ausztráliai szövetségi kormány a termelt buza után bushelenként négy és fél penny termelési prémiumot fizet. A 170 millió bushes idei termésből mintegy 125 millió szolgálhat export céljaira.

Vendégülösök, kocsmárosok, borke-reskedők, eladó cirka 300 hektó saját termésű must, Leányka, Muskotály, stb. Kiseb vagy nagyobb tételben előnyös árban. Értekezhetni Füssy J. könyvkereskedőnél. Turda, telefon 34.

Gyümölcs-diéxportörök! A Gyümölcs-kivitel szabályzat és gyümölcs standardizálási rendelet teljes és precíz magyar fordításban kapható dr. Mandel Fordító Irodában, Cluj, Str. Memorandului 12. Ára 60 lej, vidékre portóval 70 lej.

Az új tojásexporttörvény végrehajtási utasításának teljes és precíz magyar fordítása kapható Dr. Mandel Fordító Irodában Cluj, Str. Memorandului 12. Ára 100 lej.

NYILTTER *)

Felhívás. Szeghő Géza ügyfelem megvásárolta a Lévai Jenő tulajdonát képező „Magazin Universal” cluji (Str. General Neculcea 2.) cég áruraktárának legnagyobb részét.

Felhívom a „Magazin Universal” cég hitelezőit, hogy ezen céggel szemben fennálló követeléseiket folyó év okt. hó 5-ig irodámban jelentsék be.

Krauss Zsigmond ügyvéd
 Cluj, Piata Mihailu Viteazul No. 6. Telefon 8-44.

*) E rovatban közöltekt nem vállal felelősséget a Szerk.

FŐNYEREMÉNY:
1.000.000
 Lei

Oktober 4!

AZ „ALBINA-BANK”
 által garantált kolozsvári Mentősorsjegyek
6-ik osztályuhuzása

Egyedüli sorsjegy, amelyik még hét osztályon játszik!

NYEREMÉNY:
100.000
 Lei, stb.

Vidéki rendelések egész sorsjegyért
119 lei, fél sorsjegyért **69 lei.**
„Albina-Bank’ Cluj
 küldött összegek ellenében! cszközölitetnek!

Központi Sorsjegyiroda Cluj, Str. Memorandului 16
 Sorsjegyek az egész ország területén kaphatók, tüzsdékben, bankokban, fodrászoknál, uccai árusoknál, stb.

Oktober 4!

FŐNYEREMÉNY:
1.000.000
 Lei

Oktober 4!

Hogyan őrzik Stalint? Londonból jelentik: A nagy Lenint, a szovjet apját és megalapítóját életében a cseksanak egy külön erre a célra alakított őrsége őrizte éjjel-nappal. Ekkor még volt értelme ennek a félelemnek, mert Lenin ellen egyik összeesküvést és merényletet a másik után szervezték. A szovjet mostani ura, Stalin, azonban sokkal kedvezőbb politikai helyzetben van. A Kreml elleni összeesküvések vagy pláne merényletek szinte lehetetlenek számban mennek, a GPU annyira kiépítette a védőhálózatot, hogy azon még egy ember sem juthat keresztül. Ennek ellenére Stalint talán még szorgosabban őrzik, mint nagy elődjét. A GPU egy külön osztágra kapta azt a feladatot, hogy a szovjetdiktátor testi épségére vigyázzon. Egy egész csekaosztág van bekvártélyozva Stalin lakásába is és két sofförje két németországi kommunista, a GPU legmegbízhatóbb tagjai. A diktátorhoz csak igen kevesen juthatnak be és a legritkább esetben kaphat valaki külön kihallgatást. Ez a fokozottabb őrködés egy rendkívül érdekes epizódra vezetett. Grinjkó, az ismert népbiztos és pártvezető egy napon kihallgatáson jelent meg Stalinnal. Az ügyeletes GPU tiszt, habár nagyon jól ismerte a politikust, azt követelte tőle, hogy vessen alá magát a szokásos megmozgatásnak. A politikus természetesen erőlyesen tiltakozott ez ellen, de a tiszt nem engedett és Grinjkó felháborodottan elhagyta a Kremlt. Írásbeli panaszt emelt ezért a diktátornál és ez elégtételül harmincnapos szobafogságra ítélte a tisztet. A legmegbízhatóbb politikusok és az összes népbiztosok azóta külön passe par tout-t kaptak a Kremlbe való bejárásra.

A Nautilus legénysége az Északi sarkról. Londonból jelentik: A Nautilus legénysége, amely most Londonba érkezt, érdekes dolgokat mesélt el a tenger-alattjáró utjáról. „Az a látma, amelyet a hajónkba ütköző jégtemegek sűrűsége okozott, először félelemmel töltött el bennünket. De csakhamar rájöttünk, hogy hajónk konstrukciójánál fogva olyan volt, mint egy óriási dob és hogy a nagy recsegés-ropogás nem jelent veszélyt. Egyesek azonban néhány napra megsüketültek, annyira nagy volt a látma. A Nautilus azért nem érte el célját, mert egy hónappal később indult el, mint kellett volna. A nagy hidegtől is sokat szenvedtünk. Időnként öt centiméter vastag jég-reteg borította a hajó orrát. A tudományos eredménnyel a szakemberek nagyon meg vannak elégedve. Soule kutató, aki a föld súlyát akarta meghatározni, meg van róla győződve, hogy sikerült megoldani ezt a feladatot.

Amikor areszine fakó, szürkésárga és tekintete bágyadt, amikor szomorú, nyomott hangulat és nehéz álmok gyötörrik, amikor epepangás, gyomorfájás, felfuodás és fejnyomás kiozzák, olyankor tanácsos néhány napon át reggel éhgyomorúra 1-1 pohár természetes Ferenc József keserűvizet inni. Az orvosok azért rendelik a Ferenc József vizet olyan gyakran, mert ez sok esetben a rosszul-lét okát gyorsan megszünteti és az egész szervezetet felfrissíti. A Ferenc József keserűvizet gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Színház—Mozi

Magyar Színház

A ballerina — az új operette társulat bemutatkozása

Tegnap óta valóságos ostrom alatt áll a színház elővételi pénztára. Mindenki ott akar lenni, amikor megnyílik a jövő évad. Ünnepi előadás lesz szombaton este. A legbrilliansabb magyar operette-ujdonság, amelynél elragadóbbat, tökéletesebbet évek hosszú sora óta nem irtak, a Ballerinát fogják bemutatni. Bizonyos, hogy nagy bomba siker lesz! Új primadonna, új énekes bonvivánt, új szubrett, új környezet, új táncos párok, új díszletek! S mindenekfelett ragyogó ujdonság! Új élet költözik a színházba. A szombati premier jegyeit nagy részben már első nap elkapkodták. Éppen ezért az igazgató, ság intézkedett, hogy a vasárnap esti második, hétfői harmadik és keddi negyedik előadás jegyeit is árusítsa már a pénztár. Hangsúlyozottan felhívjuk a közönség figyelmét arra, hogy az esti előadások kivétel nélkül mindig pontosan egy negyed 9 órakor kezdődnek! A mozielőadások úgy végződnek, hogy a színházba menő közönség már tiszta, kiszellőzött nézőtérre mehet.

A Magyar Színház heti műsora

Szombaton, október hó 3-án este pont negyed 9-kor: A ballerina. (Az évad ünnepi megnyitói előadása. Az évad leg-szenzációsabb operette-ujdonsága. Világsiker! Az új operette-személyzet be mutatkozása. Neményi Lili, Major Kató, Putnik Bálint, Szombati Margit, Hegyessi Ica, Ihász Aladár, Tompa Béla, Selmezy Mihály, Leóvey Leó főllépése. Az idei évad új, nagyon olcsó helyárai. Premiére-bérlet 1. sz. Sorozatszám: 1.)

Vasárnap, október hó 4-én d. u. 5-kor: Szólik az asszony. (Operette-repriz új szereposztással. Neményi Lili, Major Kató, Tompa Béla, Ihász Aladár, főllépése. Délutáni mérsékelt helyárai. Sorozatszám: 2.)

Vasárnap, október hó 4-én este negyed 9-kor: A ballerina. (Operette-ujdonság 2-odszor. Bérletszűnetben. Az új évad olcsó helyáiraival. Sorozatsz.: 3.) Hétfőn, október hó 5-én este pont negyed 9-kor: A ballerina. (Operette-ujdonság 3-adszor. Napi bérlet 1. szám A. Sorozatszám: 4.)

Kedden, október 6-án pont negyed 9-kor: A ballerina. (Operette-ujdonság 4-edszer. Napi bérlet 1. szám B. Sorozatszám: 5.)

A heti műsorra tűzött előadások jegyei már most megválthatók, minden elővételi díj nélkül a színház pénztáránál.

CORSO-MOZGÓ műsora

Kedd 3, 5, 7, 9 órák: A tábornok. Zilahy Lajos műve filmre feldolgozva, orosz miliőben. A Paramount stúdió szenzációs alkotása. Főszereplők: Conrad Veidt, Olga Tschechova. Műsor előtt: A legújabb Paramount híradó.

Szerda 3, 5, 7, 9 órák: A tábornok. Csütörtök 3, 5, 7, 9 órák: A tábornok.

SELECT-MOZGÓ műsora

Kedd: Ma utoljára: Sevillai énekes, főszerepben: Roman Novarro. Jön: „Ariane“, Claude Anet világhírű regénye filmen, a főszerepben: Elisabeth Bergner.

Szinkör-Mozgó műsora

Kedd: A nevető főhadnagy. (A Paramount ezévi aranyfilmje, a Varázske-ringő című halhatatlan operett filmváltozata. Rendezte Lubitsch. A címszerepben: Chevalier. Zene: Strauss Oszkár. A világfilm erdélyi premierje. Előtte a legjobb Micki Maus.) Előadások: 3, 5, 7, 9.

Szerda: A nevető főhadnagy. (Varázske-ringő). Csütörtök: A nevető főhadnagy. (Varázske-ringő).

URANIA-MOZGÓ műsora

Kedd: Virágos ut és Veszedelmes szépség. Dupla műsor. Mindkettő a modern amerikai ifjúság életét mutatja be.

KÖZGAZDASÁG

Világszerte követik a jegybankok az Angol Bank aranybeváltási kötelezettségének felfüggesztését

A kairói jegybank betiltotta az aranykivitelt. Mindenütt horribilisan emelkedik a kamatláb

London, szeptember 28. A kairói kormány betiltotta az aranykivitelt. Hasonló intézkedést fogantatott a svéd államtanács is, mely emellett a jegybank aranyfizetési kötelezettségét is felfüggesztette. A svéd és norvég jegybankok a bankkamatlábát 6 százalékról 8 százalékra emelték fel. Athénból jelentik, hogy a görög jegybank is kamatlábát emelt 9-ről 12 százalékra. Oslói jelentés szerint a norvég minisztertanács szintén felfüggesztette a

norvég jegybank aranybeváltási kötelezettségét s betiltotta az arany exportot. Egyidejűleg jelentik, hogy a holland jegybank aranykészlete 703 millió holland forint értékét képvisel. Az utóbbi héten 39 millió forint értékű aranyvásárlás történt külföldön, hogy az aranytartalék növelhető legyen. Egyébként hétfőn életbe lépett az olasz jegybank 5 és félszázalékról 7 százalékra történt kamatláb emelése is.

Az angol font válsága károsan befolyásolja a nemzetközi fapiac helyzetét

A francia faimport kontingentálása átmeneti krízist eredményezett a világpiacra. A fapiac helyzete országok szerint

Cluj-Kolozsvár, szeptember 28. (Az Uj Kelet tudósítójától). Az Internationaler Holzmarkt legutóbbi számában ismerteti azt a helyzetet, amelyet a fontesés a fapiacra teremtett. Annak ellenére — írja a lap —, hogy a fontesés és az Angliában történt események hatásait előre látni nem lehet, meg kell állapítani, hogy a font válsága érezhető befolyással lesz a nemzetközi fatereskedelmre. Elsősorban az egyébként is rendkívül nehezen lebonyolítható üzletek a pénzühiány következtében késlekedni fognak, a vásárlók tartózkodása jobban kihangsúlyozódik és a fogyasztás előreláthatólag még jobban csökkeni fog. Nem kell elfelejteni, hogy a fatereskedelem ma rendkívül nehéz válságot él át és évek óta érezhető az a tendencia, hogy a fapiac árai a vásárlóképeség arányában csökkenjenek.

Mindezeknek ellenére azonban a fapiac iránt lesz kereslet, amit a múlt példaí bizonyítanak. A fatereszközök a rossz üzletmenet ellenére is folytatódhatnak az országhatárokon keresztül. A belső fapiacokon is mutatkozott valamelyes fogyasztás.

Az egyes országokban a fapiac helyzete a következő:

Az ausztriai fapiac

Ausztriában gyengén indult a kampány, de üzletkötések a gyenge üzletmenetek ellenére is meglehetősen számban történtek. A belső piac csak az azonnali szükségletek kielégítésére eszközöl üzletkötéseket. Ami az exportot illeti, a francia megrendelések voltak jelentékenyebbek, miután az ausztriai kontingens meglehetősen nagy. A franciaországi export pontos számadatai hiányoznak még, de hozzávetőleges számítás szerint 15 ezer tonnára tehető az a mennyiség, amelyet augusztus hónapban Ausztriából Franciaországba szállítottak. A 95 ezer tonna előirányzatból szeptember, október, november és december hónapra 75 ezer tonna maradt fenn, ami, ha kellő hozzáértéssel kezelik, mindenképpen kielégítő mennyiség. Az utóbbi időben azonban néhány ausztriai exportőr eladatlan fát küldött Franciaországba, amit leraktároztak és ezeket a mennyiségeket a kontingensbe számították. Ez az eljárás kellemtelen visszhangot keltett, mert a fatereszközök jelentékeny károkat okozhatnak a rendszeres osztrák fatereszközöknek.

Csehszlovákiában magyar-cseh szerződésre várnak

Csehszlovákiában biznak abban, hogy egy Magyarországgal kötendő kereskedelmi szerződés után a fapiac helyzete javulni fog. A jelenlegi, egyelőre csak ideiglenes szerződés kizárólag a tűzfára vonatkozik és szeptember 17-e óta van érvényben. Éppen ezért a szerződés hatásáról ítéletet mondani még korai. Magyarországon a fatereszközök minimálisak, a jugoszláv és román faexportőrök szindikátusa által legutóbb megállapított árak azonban jelentékenyen befolyásolják a

fapiacot. A lengyel piac semmi mozgás nem mutatkozik. A Németországgal való vánciáboru teljesen lezárta ezt a piacot. Franciaország kijelentette, hogy lengyelországi kontingense kimerült, úgy hogy ma már csak a hollandi és angol piacok vannak nyitva Lengyelország számára, de a kereslet oly csekély, hogy azokat tekintetbe sem lehet venni.

A francia kontingentáló rendelet hatása

Németországban a helyzet súlyosbodott a nyugatnémetországi vállalatoknál, amelyek katasztrófálisan érintett a franciák kontingentáló rendelete. Így a nyugatnémetországi faipar a német piacon próbálja árúját elhelyezni. A kontingentáló rendelet egyébként egyelőre a francia piacra is káros hatást tett, mert megszüntetett üzleti kapcsolataik megszűnésével a faimportőrök krízisen mennek keresztül. Az olasz piacon a pangás általános és a vevők minimális árakat ajánlanak, amelyek mellett az import teljességgel lehetetlen.

A kolozsvári tőzsde hétfői napja

Lányha kereslet mellett, néhány üzlet kötetést jegyeztek tegnap a tőzsdén. Eladásra került 60 ezer kg buza 76, 25 százalék ab Galati á 295 lej, 30 ezer kg tengeri 270 lej, 4 ezer kg löheremag á 2300 lej, egyezer kg lucernamag á 1800 lej, 10 ezer kg árpa 60—61, háromnegyed százalék á 270 lej, különböző vasárak 2.110 kg 88.711 lej összértékben.

A Rapid autobusz vállalat közleménye. A közönség tudomására hozzuk, hogy október 1-től kezdve bevezetjük a körjegyeket, amelyek a város minden pontjától érvényesek. A körjegy ára 7 lej. A jegy ugyanazon az útvonalon visszafelé nem érvényes. Október 1-től egyébként új autobusz járat indul az Egyetemi Klinikák—Főter—Erzsébet uca vonalon, egészen a Cozmuta szanatóriumig.

Az Erdélyi Bank nem tárgyalt fuzióról. Bukaresti ismeretlen forrásból eredő hírek nyomán egyes belföldi és külföldi lapok azt a hírt közzé tették, hogy a Banca Generala, Banca de Secont és a Banca Agricola fuziók tárgyalásaiba bekapcsolódik a Chrissoveloni bankház és a Banca Ardeleana is. Az Erdélyi Bank és Takarékpénztár igazgatója annak közlésére kéri fel lapunkat, hogy nem azonos a cikkben említett „Banca Ardeleana”-val, mert az Erdélyi Bank soha senkivel nem tárgyalt és jelenleg sem tárgyal sem erről, sem más hasonló fuzióról és így nyilván tévedésről, vagy névcseréről lehet csak szó.

RADIO MUSOR

Kedd, szeptember 29.

Bukarest. 8.20: Grammofon. 9: Rádiózenekar. 9.45: Dumitrescu Aura énekesnő versenye.

Budapest. 9.15: Szalózenekari hangverseny. 12.05: A Mándits szalózenekari hangverseny. 4: Vadnád Dezső mesél a gyermekeknek. 5: Nyár után. Siklóssy Pál előadása. 5.30: Radosné Bock Hilda bécsidalokat énekel. 6.15: Francia nyelvoktatás. 6.45: Farkas Jenő és cigányzenekarnak zenéje. 7.25: Az Operaház előadásának közvetítése. Az előadás után időjézés, hírek. Majd: Az 1. honvédegyetemen zenekarának hangversenye.

Bécs. 10: Táncczene. Berlin. 7.20: Wagner-est. Kassa. 9: Rádiózenekar. Kattowitz. 10: Könnnyű és táncczene. Milánó. 9: Szimfonikus hangverseny. 10.30: Táncczene. Róma. 9: A rendőrszola zenekara. Stuttgart. 10.15—11: Táncczene. Toulouse. 11: Spanyol dalok. — 11.30: Könnnyű zene. Varsó. 10.20: Sport. 10.35: Könnnyű táncczene.

Szerda, szeptember 30.

Bukarest. 8: Rádiógyetem. 9: Seifmann szakszofonművész hangversenye. 9.45: Bonis hegedűművész játéka. 10.15: Ciolac György zongoraművész játéka. 10.45: Hírek.

Budapest. 9.15: A Weidinger szalózenekari hangversenye. 12.05: Eugen Stepanov orosz balalajka zenekarának játéka. 3.30: Morse tanfolyam. 4.15: Lévy József Gyulay Pál. Jónás Károly előadása. 5: sajtó otthon. Kármán Andorné előad. 5.30: Hangverseny. 6.30: Olasz nyelvoktatás. 7: Tóth Imre emlékirataiból. A Nemzeti Színház. Szigligeti Ede. Felvassa dr. Konez Sándor. 7.30: Bodán Magit magyar nőtaestje Magyar Imre cigányzenekarával. 8.30: Európai hangverseny. Utána: Időjézés, időjárás, hírek. Ma körülbelül 10.15: Anny Sobotta hangversenye. Utána grammofonhangverseny.

A próhirdetése

Hölgyek figyelmébe. Legújabb

Bubi paréka transzformáció villanygondórtíve, mely 6—8 hónapig megtartja a hullám és gondórséget felelősség mellett. Egyedüli készítője Mussa Gyula. S Memorandumai 10.

Jócsaládból való intelligens szép zsidó leány ismeretségét keresem házasság céljából. Leveleket „Igaz élet” jelígre a 10. adóba kérek.

Clujon forgalmas helyen üzlet engedélyvel sürgősen átadó. Kévs tőke, bizt megélhetés. Cim a kiadóban.

Legkényesebb izlésnek megfelelően dolgozó vasalónő uriházakhoz ajánlkoz. Özv. Varga Józsefné, Str. Petru Ra. 15. szám.

Vesziünk betűfemet (ólmot) bármennyiségben. Cim a kiadóban.

Középiskolások oktatását biztos eredményel vállalja okleveles tanárnő „Sereny” jelige alatt.

Olajos motor megvételre kerestet 60—80 HP. műmalomnak. Ajánlatok fizetési feltételek Banca Agrara Cluj c zendő.

Két szoba-konyha belvárosi lakkiadó. Értekezhetni Rados festéküzletben.

Önkéntes, ki október 10-én leszzen képzettsége: kereskedelmi érettségi 2. praxis bankintézetnél könyvelői és más, német, magyar levelezői minőségben, bírja továbbá nagyrészben az angfrancia és esperanto nyelvet, bármilyen megfelelő állást keres. Megkeresése: „Elsórángu” munkaeor jeligére a kiadóba.

Egy nutria bundabélés olcsón eladó. Értekezni: Lebovits, Király u. 49. sz. 2-ik ajtó.

Diplomás zongoratanárnő, volt Hev növendék, zongorákat ad. Cim a kiadóban.

Választás

A „felfüggesztett” kormánya novembert rendez. El kell ismét rendezésben. A kormány, hogy a politikában, mint egy új, a késői utókor te. Mert a jogszabályok nemcsak a belső természetű eseménynek ígért sok pártok részvételével, Azaz mégse párt lesz, amely adhatja szavazatnyának pártja, pártjának nevezi mindenki lehatározatleadás külön tozik. Más pártok Azon egyszerű okok pártok nem vehetnek. Az új jogszabályok is faji tegetőzés alapján tani.

Es ezt nevezik nek az új jogszabályok majd p Valóban újszerű galmazása ez az Reinhardt ötlet, ja, hogy a rendezgédiának szánták pozíciójukat?

Egy javaslat

Egy egészen jó A kormány az életolesulása arányálakberek. Igaz volna kezdeni, arát mesterséges szakkal kell letősegteli cikknek a sze. De nemcsak nek a legújabb tőhibája. Hogy csak az árak letörését bérlet török le, csak hogy a mezőgazdász házigazdákat is, lesz belőle senki dig a mezőgazdász nem igen fizetne.

De azért csak sok árát. Kezdhettek. Ha oüveg, a vas és mők, önmagától. Ez azonban a szülő törvényje másik hibája is lőle törvény. Vle, minderről lerek letöréséről javaslatok tekevesztőiben elsilodolat és ki ne javaslatból törsem ismer majó Nem szeretjük rére, nem is h kásban, amig amit éppen aka.

Ha a kartel maradjunk meg árának a felstakás valahogy a drágánál. Égabona úgy is

Briand kö

Briand Berlin sirját és kezés érzéseinek nagyon lehettek. Hiszrek, még az Briand, akit nemzetközi önzés érdekek vezérte Altalában a